

Astrid Kviseth og Raymond Sauvage

Arkeologisk undersøkelse - Prestegårdsjordet Viklem, Ørland kommune, Trøndelag

NTNU Vitenskapsmuseet
arkeologisk rapport 2019-3

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2019:3

Astrid Kviseth og Raymond Sauvage

**Arkeologisk undersøkelse - Prestegårdsjordet
Viklem, Ørland kommune, Trøndelag**

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2014. Serien er ikke periodisk, og antall nummer varierer per år. Rapportserien benyttes ved endelig rapportering fra prosjekter eller utredninger, der det også forutsettes en mer grundig faglig bearbeidelse.

Tidligere utgivelser: <http://www.ntnu.no/vitenskapsmuseet/publikasjoner>

Referanse

Kviseth, A. og Sauvage, R. 2019: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2019:3. Arkeologisk undersøkelse – Prestegårdsjordet. Viklem, Ørland kommune, Trøndelag.

Trondheim, februar 2019

Utgiver

NTNU Vitenskapsmuseet
Institutt for arkeologi og kulturhistorie
7491 Trondheim
Telefon: 73 59 21 45
e-post: postmottak@museum.ntnu.no

Ansvarlig signatur

Bernt Rundberget (Instituttleder)

Kvalitetssikret av

Ellen Grav Ellingsen (Serieredaktør)

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf)

Forsidefoto

Arbeidsbilde i haglvær, Da62697_077. Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet

ISBN 978-82-8322-178-7

ISSN 2387-3965

Sammendrag

Kviseth, A. og Sauvage, R. 2019: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2019:3. Arkeologisk undersøkelse – Prestegårdsjordet, Viklem, Ørland kommune, Trøndelag.

Høsten 2018 ble det utført en arkeologisk undersøkelse på Prestegårdsjordet på Viklem, Ørland, i forbindelse med fornyelse av en vannledning. Det ble avdekket et areal på 713 m², som resulterte i funn av 132 anleggsspor. Av disse ble 61 undersøkt. Anleggssporene var hovedsakelig konsentrert i den vestre halvdelen av utgravningsområdet, og ble utgjort av stolpehull, kokegroper, kullflekker, nedgravninger av uviss funksjon, grøfter, en smiegrop, og strukturer som ikke ble nærmere undersøkt. Det ble ikke identifisert hus innenfor utgravningsområdet. Ti kullprøver ble datert, og dateringene falt hovedsakelig innenfor romertid. I tillegg ble det også påvist bruk som strakte seg inn i folkevandringstid.

Nøkkelord: Bosetningsspor – Eldre jernalder – Smiegrop - Kokegrop

Astrid Kviseth og Raymond Sauvage, NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for arkeologi og kulturhistorie, NO-7491 Trondheim

Summary

Kviseth, A. og Sauvage, R. 2019: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2019:3. Arkeologisk undersøkelse – Prestegårdsjordet, Viklem, Ørland kommune, Trøndelag.

During the autumn of 2018, the NTNU University Museum carried out an excavation at Prestegårdsjordet at Viklem, Ørland, due to construction of a water pipeline. A total of 713 square metres was uncovered, revealing 132 features, in which 61 were investigated. The main concentration of features was located in the western half of the site, and was made up by post holes, cooking pits, ditches, an iron working pit, shallow charcoal pits, pits of unknown function, and features that were not investigated. No houses were identified within the site. Ten charcoal samples were dated, and the dates were mainly within the Roman Iron Age. Activity dating to the Migration Period was also identified.

Key words: Settlement – Early Iron Age – Iron working pit – Cooking pit

Astrid Kviseth and Raymond Sauvage, NTNU University Museum, Department of Archaeology and Cultural History, NO-7491 Trondheim

Arkivreferanser

Arkeologisk undersøkelse – Prestegårdsjordet.
Viklem, Ørland kommune, Trøndelag

Intrasnr	2018_127
AskeladdenID	240788
Saksnummer (ePhorte)	2018/19921
Aksesjonsnummer	2018/127
Tilvekstnr	T-27947
Fotonr	Da62697 og Da62698
Kartskapnr	11123-11127
Fylke	Trøndelag
Kommune	Ørland
Gårdsnavn	Viklem
Gårdsnummer	68
Lokalitet	Prestegårdsjordet
Kulturminnetype	Bosetningsspor
Datering	Romertid – Folkevandringstid

Innhold

Sammendrag.....	4
Summary	5
Arkivreferanser	6
1. Bakgrunn for undersøkelsen.....	9
1.1. Områdebeskrivelse	9
1.2. Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer.....	12
2. Undersøkelsens rammer	14
2.1. Tid og deltakere	14
2.2. Problemstillinger	14
2.3. Metode	16
2.4. Dokumentasjon.....	16
2.5. Formidling	18
3. Gjennomføring av utgravningsprosjektet.....	19
3.1. Beskrivelse av utgravd felt.....	19
3.2. Anleggsspor	20
3.2.1 Smiegrop ID 2666	21
3.2.2 Kokegrop ID 3130	27
3.2.3 Øvrige anleggsspor.....	30
4. Funnmateriale	33
4.1. Gjenstandsfunn.....	33
4.2. Prøvemateriale.....	35
4.3. Dateringer	36
5. Resultat.....	37
6. Litteratur.....	41
Vedlegg	43

Figurliste

Figur 1: Periodetabell.....	9
Figur 2: Lokaliteten sett mot sørvest.....	10
Figur 3: Kart over Ørlands plassering i Midt-Norge	11
Figur 4: Kart over Prestegårdsjordets plassering på Ørlandet.....	11
Figur 5: Oversikt over områder for arkeologiske undersøkelser på Viklem.	13
Figur 6: Avdekking med maskin, med smiegrop ID 2666 foran på bildet.....	16
Figur 7: Kokegrop ID 3130 dokumenteres med planfoto underveis i gravingen.....	17
Figur 8: Graving av kokegrop ID 3130.....	18
Figur 9: Graving av kokegrop ID 3130.....	18
Figur 10: Oversiktskart over Prestegårdsjordet.....	20
Figur 11: Smiegrop ID 2666 på ulike stadier av graving	22
Figur 12: Beskrivelse av bilder på foregående side	23
Figur 13: Fase 2: Smiegrop	24
Figur 14: Smiegrop ID 2666 slik den fremstod etter at om lag 5 cm var gravd.....	25
Figur 15: Graving av smiegrop ID 2666.....	26
Figur 16: Kokegrop ID 3130 før den er ferdig gravd frem	27
Figur 17: Planfoto av kokegrop ID 3130 og kullflekk ID 3067	28
Figur 18: Snittet kokegrop ID 3130.....	28
Figur 19: Kokegrop ID 3130 er tømt.	28
Figur 20: Fremside av keramikk.	34
Figur 21: Bakside av keramikk.....	34
Figur 22: Ildflint, T-27947:2	34
Figur 23: Uttak av kullprøve fra bunnen av kokegrop ID 3130.....	35
Figur 24: Oversikt over dateringsresultater	35

Tabelliste

Tabell 1: Feltpersonale gjennom prosjektet.....	14
Tabell 2: Blogginlegg om prosjektet.....	18
Tabell 3: Anleggsspor i smiegrop ID 2666.....	21
Tabell 4: Dateringer av smiegrop ID 2666.....	26
Tabell 5: Anleggsspor i tilknytning til kokegrop ID 3130.....	27
Tabell 6: Dateringer av kokegrop ID 3130.....	29
Tabell 7: Datering av stolpehull	30
Tabell 8: Dateringer av kokegroper	31
Tabell 9: Datering av grøft ID 2218.....	31
Tabell 10: Gjenstandsfunn	33
Tabell 11: Dateringer for Prestegårdsjordet	36

1. Bakgrunn for undersøkelsen

Bakgrunnen for undersøkelsen er fornyelsen av en vannledning mellom Brekstad og Grande, i Ørland kommune. Dette tiltaket kom i konflikt med automatisk fredete kulturminner, beliggende i dyrket mark tilhørende gården Viklem (gnr. 68). Kulturminnene ble påvist gjennom en registreringsundersøkelse utført av Trøndelag fylkeskommune i juni 2018, og omfattet bosetningsspor i form av kokegroper, stolpehull, en grøft, og en nedgravning. Lokaliteten har Askeladden-ID 240788. Dispensasjon ble gitt etter kulturminnelovens §8.1, med vilkår om at NTNU Vitenskapsmuseet utførte en arkeologisk utgravning av de berørte kulturminnene. Denne utgravningen ble utført i september og begynnelsen av oktober 2018.

Steinalder (9200-1700 f.Kr)
Bronsealder
Eldre bronsealder (1700-1100 f.Kr.)
Yngre bronsealder (1100-500 f.Kr.)
Jernalder
Eldre jernalder (500 f.Kr. – 575 e.Kr.)
Førromersk jernalder (500 f.Kr.-0)
Romertid (0-400 e.kr.)
<i>Eldre romertid (0-150 e.Kr.)</i>
<i>Yngre romertid (150-400 e.Kr)</i>
Folkevandringstid (400-575 e.Kr.)
Yngre jernalder (575-1030 e.Kr.)
Merovingertid (575-800 e.Kr.)
Vikingtid (800-1030 e.Kr.)
Middelalder
Tidlig Middelalder (1030 – 1130)
Høymiddelalder (1130 – 1350)
Senmiddelalder (1350 -1537)
Nyere tid (1537 -)

Figur 1: Periodetabell. Illustrasjon: NTNU Vitenskapsmuseet

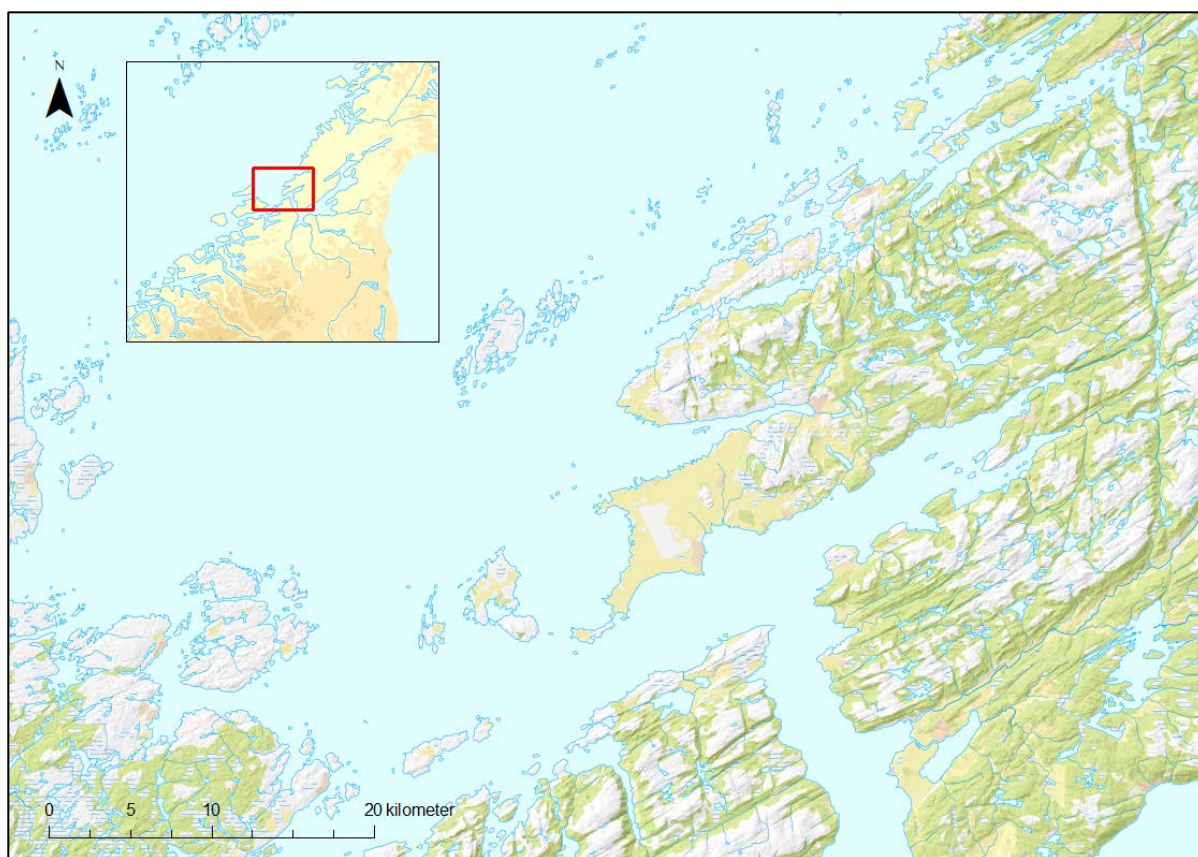
1.1. Områdebeskrivelse

Prestegårdsjordet ligger sør for fylkesvei 241, omtrent 170 meter sør for Ørland kirke. Lokaliteten hører under gården Viklem, gnr. 68. Gården ligger strategisk plassert på en liten høyde, og har god oversikt over landskap og kystlei. Gårdens sentrale posisjon i jernalder og middelalder er tydelig gjennom to synlige monumenter – en gravhaug fra jernalder med en diameter på minimum 45 meter, og en middelaldersk steinkirke. Viklem er en av tre gårder på Ørlandet med monumentale storhauger fra jernalderen, hvor de to andre er Hovde og Opphaug.

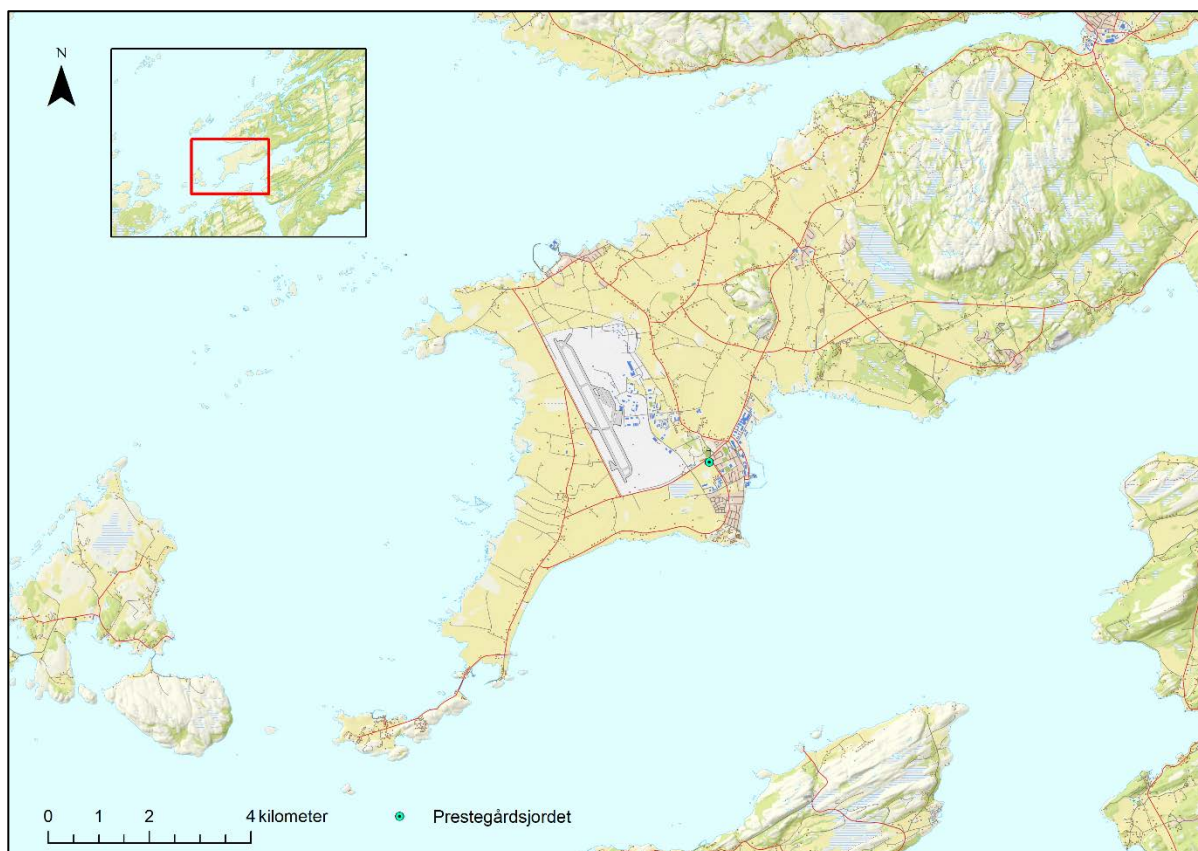
Selve tiltaksområdet ligger på dyrket mark, med en høyde på 16 meter over dagens havnivå. Lokaliteten utgjøres av relativt flatt terreng, men i sørlig ende begynner en svak helning mot området sør for feltet, som ligger omtrent en meter lavere enn selve lokaliteten. Denne terrengforskjellen skyldes at området sør for lokaliteten ble tatt i bruk som uttaksområde for sand og grus, i forbindelse med byggingen av den militære flystasjonen på 1940- og 50-tallet. Lokaliteten omkranses av fylkesveien i nord, Kirkeveien i øst, gårds- og boligbebyggelse i vest, og sandtaket i sør.

*Figur 2: Lokaliteten sett mot sørvest. Fylkeskommunens sjakt fra juni 2018 ligger åpen. Da62697_004.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet*

Figur 3: Kart over Ørlands plassering i Midt-Norge. Kart: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 4: Kart over Prestegårdsjordets plassering på Ørlandet. Kart: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

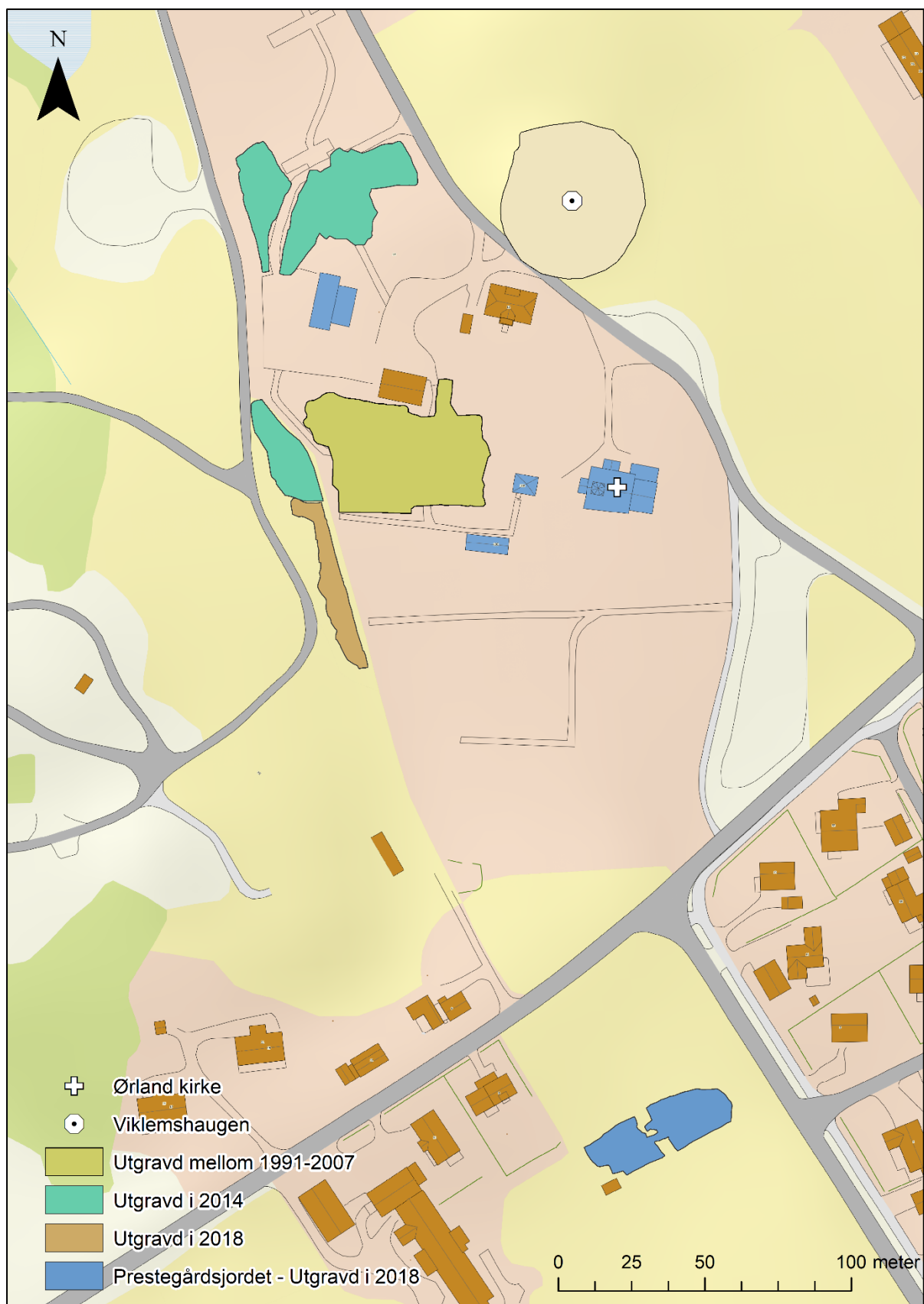
1.2. Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer

Med sine gode forutsetninger for jordbruk, og en gunstig plassering i munningen av Trondheimsfjorden, har Ørlandet vært bosatt gjennom flere tusen år. Betydningen over tid har gitt utslag i en rekke ulike kulturminner, som fortsatt står som tydelige markører i landskapet. Bronse- og jernalderens monumentale gravminner, bygdeborgen Borgklinten, middelalderkirken på Viklem, herregården Austrått, og anlegg fra krigens dager, er eksempler på betydningen som har blitt tillagt området på ulike stadier i historien. Disse kommer i tillegg til den betydelige andelen bosetningsspor som ikke troner i landskapet, men som dukker opp gjennom arkeologiske undersøkelser.

Det har i de siste tiårene vært utført en rekke arkeologiske undersøkelser i kommunen, som har bidratt til å øke kunnskapen om den forhistoriske bosetningen på Ørlandet. Et utvalg av disse vil bli presentert her. Blant de første var en utgravning på Hovde i 1997 (Grønnesby, 1999), som resulterte i funn av et gårdsanlegg fra eldre jernalder. Der har det ligget et tun i førromersk og romersk jernalder, og en av bygningene fra hver av de to fasene ble tolket til å ha en halfunksjon, som knyttes til stedets strategiske plassering i munningen av fjorden. Like nord for Brekstad gård ble det i 2000 funnet bosetningsspor under det som i dag er Ørland sykehjem, og det er også undersøkt hus fra merovingertid på Hårberg (Rullestad, 2010). De mest omfattende undersøkelsene er på Vik, hvor NTNU Vitenskapsmuseet hadde utgravninger i 2015 og 2016, som en del av arbeidet med utbygging av Ørland hovedflystasjon (Ystgaard, 2015; Ystgaard, 2016). Det ble undersøkt flere gårdsbosetninger fra førromersk jernalder, romertid, folkevandringstid, og tidlig middelalder. Materialet derfra er per november 2018 under bearbeiding og publisering. Sommeren 2018 ble det også gjennomført en utgravning på Brekstad vestre, som resulterte i funn av et stort antall kokegroper, og brønner med bevart organisk materiale, datert til et tidsrom rundt år 0.

Det er også gjort flere arkeologiske funn på Viklem, i form av omfattende bosetningsspor fra førromersk jernalder, romertid, vikingtid, og middelalder (Sauvage og Mokkelbost, 2016; Berglund og Solem, 2017). Dette har skjedd i forbindelse med flere omganger med kirkegårdsutvidelser. Mellom 1991 og 2007 ble det gjort mindre og mellomstore utgravninger i et område vest for kirken, som hovedsakelig avdekket gårdsbosetning fra eldre jernalder. I 2014 ble det gjort funn av deler av et gårdstun fra vikingtid og middelalder nord for kirken, og vest for Viklemshaugen. Funnene bestod av fem bygninger. Blant disse ble det påvist en sekvens med to haller som viser at gården har hatt en viktig posisjon i denne fasen, og kan ha hatt en funksjon som en samlende enhet på Ørlandet i vikingtid og middelalder (Sauvage og Mokkelbost, 2016).

Foruten undersøkelsen på Prestegårdsjordet ble det også foretatt en mindre undersøkelse på Viklem høsten 2018, vest for kirken, som en fortsettelse av deler av området som ble avdekket i 2014. Det ble gjort funn av kokegroper og stolpehull, men noen hus kunne ikke påvises innenfor det avdekkede området. Bruksfasen lå hovedsakelig innenfor romertid, i tillegg til noe aktivitet i sen førromersk jernalder.

Figur 5: Oversikt over områder for arkeologiske undersøkelser på Viklem.
 Kart: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

2. Undersøkelsens rammer

Undersøkelsen tok utgangspunkt i Trøndelag fylkeskommunes registrering fra juni 2018, hvor det ble påvist anleggsspor i traseen for vannledningen. Selv om selve traseen kun er noen få meter bred, berører slik graving ofte større bredde enn det som utgjør selve tiltaket. Dette skyldes blant annet nødvendige graveskråninger, og at kjøring med tunge maskiner kan skade kulturspor i undergrunnen. Av denne grunn ble det besluttet å også grave sikringssonen, da det ble ansett som sannsynlig at det ville være anleggsspor også her. Lokalitetens areal var 940 m², og det var totalt 713 m² som ble avdekket. Grunnen til at deler av feltet ikke ble avdekket, var at det i disse områdene var gravd i forbindelse med en høyspentledning og en trafostasjon. Dette gjaldt en 4,5 meter bred stripe tvers over feltet, og en del i sørvestre hjørne av lokaliteten. I disse områdene var altså eventuelle anleggsspor allerede påvirket av moderne forstyrrelser.

2.1. Tid og deltakere

Feltarbeidet ble gjennomført i perioden 10. september til 3. oktober 2018. Feltleder var Astrid Kviseth, og prosjektleder var Raymond Sauvage. Arbeidsstaben bestod for det meste av tre arkeologer, men i innspurten av prosjektet var det seks arkeologer på lokaliteten. Se tabell 1 for oversikt over deltagere og tidsrom. Flateavdekkingen ble utført av Agnar Johansen fra Bjørn Norset AS, og maskinen var av typen Komatsu PC130. Maskinen veide 13 tonn, og hadde en skuffebredde på 170 cm. Avdekkingen ble gjennomført i løpet av omtrent syv timer, fordelt på 11. og 12. september. Det at enkelte områder ble utelatt på grunn av høyspentkabel og trafostasjon, i tillegg til at sjakten fra fylkeskommunens registrering fortsatt lå åpen, gjorde at avdekkingen gikk raskere enn estimert. Feltarbeidet ble utført med totalt 59 dagsverk.

Stilling	Navn	Periode	Dagsverk
Feltleder	Astrid Kviseth	10. september – 3. oktober	18
Feltarkeolog	Lill-Heidi Teigen	10. september – 3. oktober	18
Feltarkeolog	Krzysztof Kiersnowski	10. september – 3. oktober	18
Feltarkeolog	Are Skarstein Kolberg	1. oktober – 2. oktober	2
Feltarkeolog	Ulf Fransson	1. oktober – 2. oktober	2
Feltarkeolog	Hanne Bryn	1. oktober	1

Tabell 1: Feltpersonale gjennom prosjektet

2.2. Problemstillinger

Svært mange av de kjente arkeologiske kulturminnene på Ørlandet ligger langs en lettdrenert morenerygg som preger det flate landskapet. Fra denne ryggen faller terrenget slakt mot sjøen

på begge sider – slakest mot vest, med langgrunne fjærområder og forsumping, og noe brattere mot øst. Denne ryggen er blant de første områdene som ble tilgjengelig etter landhevingen, og det er gjennomført flere arkeologiske utgravninger av boplasser fra jernalder i dette området.

Omfanget av de arkeologiske undersøkelsene de siste 25 årene har gjort det mulig å begynne å utvikle en modell for jernalderbosetningen på Ørlandet. Gjennom de omfattende utgravningene på Vik, inne på området til Ørland hovedflystasjon, har man avdekket flere gårdsenheter med en innbyrdes avstand på om lag 120 meter. I dette området har det vært flest aktive gårdstun i førromersk jernalder og romertid, mens aktiviteten synker betraktelig i folkevandringstid, og er nærmest fraværende i merovingertid. Det er ikke før i tidlig middelalder at det igjen kommer et nytt gårdstun innenfor området (Ystgaard, 2015; Ystgaard, 2016; Ystgaard, pers.med.). Periodene med få funn på Vik er likevel representert andre steder i området, med et hus fra merovingertid på Hårberg (Rullestad, 2010), og gårdstun fra førromersk og romersk jernalder på Hovde (Grønnesby, 1999). På bakgrunn av denne kunnskapen begynner vi å få et bilde av flere gårdsenheter som har ligget langs den bosatte ryggen på Ørlandet, med om lag 120 meter mellomrom. Ikke alle perioder er like godt belagt, og vi aner endringer i bosetningsstrukturen i perioder, særlig folkevandringstid og merovingertid.

Viklem ligger også langs denne akse, og det er særlig de omfattende bosetningssporene fra vikingtid og tidlig middelalder som peker seg ut i området (Mokkelbost og Sauvage, 2015; Sauvage og Mokkelbost, 2016). Vest for kirken er det også påvist en del bygninger samt aktivitet fra eldre jernalder, og trolig representerer dette en gårdsenhet med spor etter bygninger datert til førromersk jernalder og eldre romertid, samt en mulig fase i folkevandringstid. Lokaliteten på Prestegårdsjordet ligger om lag 170 meter sør for dette området, og registreringsundersøkelsen anslo at tettheten av anleggsspor var høy. Dette kunne indikere at man stod overfor en ny gårdsenhet innenfor Viklems gårdsvald. En datering av denne virksomheten ville derfor være viktig for å forstå forholdet til den andre gårdsenheten. Er dette samtidige enheter, eller er det snakk om flytting av boplassen i eldre jernalder? Dette kan i så fall vitne om en mer labil bosetning i denne perioden.

På bakgrunn av dette, så ble prosjektet styrt etter tre problemstillinger, som var med på å legge grunnlag for valg og prioriteringer under utgravningsfasen:

- Hvordan er bosetningssporene organisert romlig og funksjonelt?
- Fra hvilken periode, eller perioder, stammer bosetningssporene?
- Hvordan er forholdet mellom bosetningssporene her, og tidligere påvist gårdsbosetning lengre nord på Viklem?

2.3. Metode

Den arkeologiske utgravningen ble gjennomført som en maskinell flateavdekking. Dette går ut på at man fjerner matjordslaget med gravemaskin, slik at eventuelle strukturer er synlige som mørke avtegninger i undergrunnen (jf. Løken, Pilø og Hemdorff, 1996). Etter hvert som området avdekkes går arkeologene over med krafser, for å rense opp området, og markere strukturer som dukker opp. Avdekkede anleggsspor (kokegroper, stolpehull og andre nedgravninger) ble målt inn digitalt i plan, før et utvalg ble undersøkt ved utgravning, i form av snitting. Dette gjøres ved at den ene halvparten av strukturen blir gravd, og snittflaten dokumentert. I denne undersøkelsen ble det stort sett benyttet formgraving, noe som vil si at man kun fjerner fyllmassen. I tilfeller hvor strukturene var mer utdelte, ble det likevel gravd mer av omkringliggende masse, for å være sikker på at man hadde funnet den fullstendige avgrensningen av strukturen. Smiegrop ID 2666 ble gravd stratigrafisk, noe som betyr at man skiller ulike lag fra hverandre, og graver disse hver for seg. Det ble brukt metallsøker og pinpointer underveis for å fange opp eventuelle funn av metall.

*Figur 6: Avdekking med maskin, med smiegrop ID 2666 foran på bildet. Da62697_005.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet*

2.4. Dokumentasjon

Alle kontekster ble målt inn og tildelt unike ID-nummer basert på løpenummer. Til dette ble det brukt en Topcon Tesla målebok og mottaker Topcon Hiper V med CPOS. Innmålingsdata ble i ettertid behandlet i Intrasis 3.0.

For hver kontekst som ble gravd ble det fylt ut kontekstskjema på iPad i programvaren Filemaker, som så ble importert inn i Intrasis. Strukturene ble fotografert i plan og profil, og det ble brukt to ulike kameraer – et Sony Alpha Ilce-6000 systemkamera, og et Olympus Tough TG-4 kompaktkamera. Sistnevnte ble imidlertid tatt ut av bruk, da bildekvaliteten ikke var god nok. Bildene fra Sony-kameraet ble tatt i formatene JPG og ARW, mens bildene fra Olympus-kameraet var i JPG og ORF. Bildene som arkiveres ble konvertert til TIFF-format, og innlemmet i NTNU Vitenskapsmuseets fotobase. Filnavnene i basen fikk et Da-nummer i tillegg til løpenummer. For Prestegårdsjordet er nummeret Da62697, og 118 bilder ble arkivert i basen.

Det ble tatt fire fotogrammetrier i løpet av prosjektet – to av smiegrop ID 2666, og to av kokegrop ID 3130. Én av disse ble arkivert med grunnlagsfoto, og fikk Da-nummer 62698. De øvrige ble kun arkivert som ortofoto. Disse ble fremstilt gjennom programmet Agisoft Photoscan Professional. Oversiktsbilder av feltet ble tatt med fotostang.

De snittede strukturene ble tegnet i profil, på millimeterpapir med målestokk 1:10. Originaltegningene er arkivert i NTNU Vitenskapsmuseets kartskap med nr. 11123-11127.

Feltarbeidets gang fra dag til dag, værforhold, og avgjørelser, ble hver dag dokumentert i feltdagboken, som er arkivert i fysisk format i Topark.

*Figur 7: Kokegrop ID 3130 dokumenteres med planfoto underveis i gravingen. Da62697_076.
Foto: Krzysztof Kiersnowski, NTNU Vitenskapsmuseet*

2.5. Formidling

Det var ikke lagt opp til noen omvisning på lokaliteten i løpet av prosjektet, så formidlingen var basert på at folk var nysgjerrige på hva vi holdt på med, og kom innom for å se hva vi hadde funnet. Vi hadde til sammen tretten besøk, og flesteparten av disse fant sted i den første halvdel av prosjektet. Etter at vi hadde gravd i én uke ble det påbegynt annet gravearbeid mellom feltet og Kirkeveien, og feltet havnet da bak anleggsmaskiner og et dypt hull som dekket hele østre kortsiden av feltet. I kombinasjon med mye dårlig vær, gjorde dette at lokaliteten fikk mindre besøk frem til slutten av prosjektet, da oppholdsværet brakte med seg nye besøkende til feltet.

Alle som var innom fikk en omvisning på feltet, og en liten gjennomgang av hva vi hadde funnet, og hvordan vi jobbet. To av de besøkende var innom henholdsvis to og tre ganger, og fikk dermed følge utviklingen på feltet fra start til slutt. De besøkende ble utgjort av folk fra kommunen og lokalsamfunnet, noen med tilknytning til arbeidet med vannledningen, i tillegg til at tre arkeologer fra museet var innom på vei ut til deres eget prosjekt på Opphaug – de hjalp senere til på feltet i innspurten av prosjektet.

Det ble skrevet to blogginnlegg som omhandlet utgravningen, som ble publisert på norark.no. Norark er universitetsmuseenes felles blogg for arkeologiske undersøkelser.

Dato	Sted	Tittel
04.10.18	Norark.no	Bruddstykker av forhistorien på Viklem
04.02.19	Norark.no	En kokegrop kommer sjelden alene

Tabell 2: Blogginnlegg om prosjektet, publisert på norark.no

Figur 8: Graving av kokegrop ID 3130. Da62697_097.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 9: Graving av kokegrop ID 3130. Da62697_084
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

3. Gjennomføring av utgravningsprosjektet

Feltarbeidet ble utført i løpet av 18 dager, fra september til begynnelsen av oktober. Mandag 10. september gikk med til forberedelse og utreise, slik at selve undersøkelsen startet opp tirsdag 11. september. Ettersom staben skulle videre til et annet prosjekt på Ørlandet ved dette prosjektets slutt, var det ikke nødvendig med reisedag siste dag av prosjektet.

Været var noe vekslende gjennom perioden, med sol i prosjektets første og siste dager, og mye regn i mellom. Solskinnet ga ikke problemer under avdekkingen, ettersom det var tydelig farge- og teksturforskjell mellom strukturer og undergrunn, og det kun var matjord over undergrunnen. Dager fylt med både sol, regnskurer, vind, og haglbyger ga utfordringer med tanke på fotografering, spesielt til fotogrammetrier, men vi fikk tatt de fotogrammetriene vi hadde planlagt. Onsdag 26. september var det vind i liten storm styrke, og tidvis kraftige regnskyll, så dagen ble brukt innendørs til å komme a jour med dokumentasjonsarbeid.

3.1. Beskrivelse av utgravd felt

Avdekket areal: 713 m²

Antall anleggsspor funnet: 132

Anleggsnummer brukt på dette feltet: A200 – A3500

Antall hus: 0

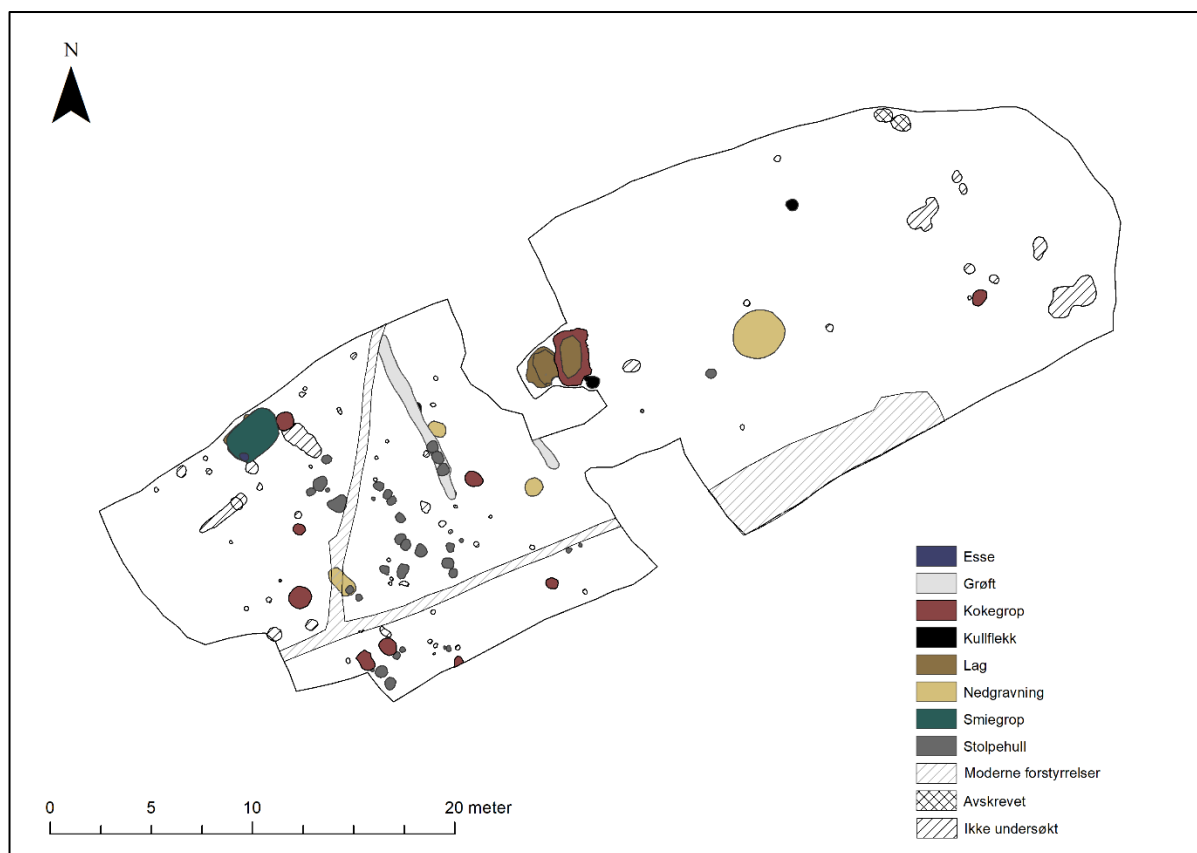
Lokaliteten var til sammen 940 m² og lå orientert nordøst-sørvest. Området bestod av tilnærmet flat dyrket mark, med en svak helning i sørlig ende, mot det gamle grusuttaket utenfor lokaliteten. Avdekkingen startet på nordsiden av fylkeskommunens sjakt fra juni 2018, som fortsatt lå åpen, og gikk da fra nordvest i retning nordøst. Deretter ble det avdekket på sørsiden av sjakten, fra sørvest til sørøst. Det ble til sammen avdekket et areal på 713 m², og feltet var om lag 50 meter langt, og 18 meter bredt. Det gikk en høyspentkabel tvers over feltet, noe som gjorde at det ble etterlatt en stripe på om lag 4,5 meters bredde, midt på feltets langside. Da det i slutten av prosjektet ble klart at en større struktur stakk inn i denne delen, ble denne gravd frem med spade. Det ble også etterlatt en del i sørvestre hjørne, hvor det allerede var gravd i forbindelse med en trafostasjon.

Deler av feltet bar også preg av andre typer moderne forstyrrelser, spesielt fremtredende gjennom en steinsatt dreneringsgrøft med to grener, som strakte seg gjennom det mest konsentrerte aktivitetsområdet i vestre halvdel av feltet. Grøften har kuttet flere strukturer. I østre halvdel, i utkanten av feltet, var det et område på om lag 3 m x 12 m hvor terrenget helte nedover mot sør, hvor vi traff på sprengstein, murstein, og piggråd. Dette ser ut til å ha vært utkanten av grusuttaket sør for feltet, som har strukket seg delvis inn på lokaliteten.

Basert på fylkeskommunens registrering og kulturhistorisk kunnskap om området, ble det estimert at man kunne forvente å avdekke inntil 141 anleggsspor på lokaliteten. Med totalt 132 anleggsspor viste beregningen seg å stemme godt, selv om det avdekkede området ble litt mindre enn utgangspunktet i prosjektbeskrivelsen. Anleggssporene var i stor grad konsentrert i den vestre halvdelen av feltet, mens det på østlig side av kabelområdet var betydelig færre. Noen av disse ble også avskrevet, og ut fra den ujevne formen i plan, er det trolig at flere kunne blitt avskrevet om de hadde blitt nærmere undersøkt. Undergrunnen i den vestre halvdelen av feltet bestod av grov sand, mens den i den mer funntomme østre halvdelen bestod av grus.

3.2. Anleggsspor

Anleggssporene lå hovedsakelig i den vestre halvdelen av lokaliteten. Dette aktivitetsområdet bestod av stolpehull, kokegroper, kullflekker, nedgravninger av uviss funksjon, grøfter, en smiegrop, og strukturer som ikke ble nærmere undersøkt. Totalt 132 anleggsspor ble påvist, hvorav 61 ble undersøkt. Det ble ikke identifisert hus innenfor utgravningsområdet. To strukturer som skilte seg ut fra de øvrige anleggssporene var en smiegrop (ID 2666), og en rektangulær kokegrop med størrelse 270 cm x 170 cm (ID 3130). Trekullprøver som ble datert viste hovedsakelig til bruk i romertid, med noe aktivitet også inn i folkevandringstid.

Figur 10: Oversiktskart over Prestegårdsjordet. Kart: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

3.2.1 Smiegrop ID 2666

På nordvestre del av feltet ble det funnet en smiegrop. Den fremstod i plan som en tilnærmet oval nedgravning med ytre mål 286 cm x 190 cm. Til sammen fire anleggsspor ble dokumentert i smiegropen (se tabell 3). Det ble ikke funnet stolpehull som kunne knyttes til smiegropen, og det kan dermed ikke trekkes noen konklusjon rundt øvrig utforming av gropen. Ved smiing er det hensiktsmessig å kunne kontrollere lufting, varme, og lys, for lettere å kunne se temperaturforskjeller i jernet underveis i arbeidet (Reitan, 2009, s. 30). I så måte er det sannsynlig å tro at det kan ha vært en form for vegger og/eller tak i tilknytning til gropen, selv om dette ikke kan påvises gjennom undersøkelsen. Smiegropen ble på østre kortsida kuttet av kokegrop ID 803. Gropen ble gravd stratigrafisk.

ID	Kontekst	Beskrivelse
442	Lag	Utgjør en form for benk langs tre sider av gropen
2103	Lag	Igjenfyllingslag
2402	Steinkonsentrasjon	Konsentrasjon uten tydelig oppbygning
3500	Esse	Bunn av en sirkulær esse, i sørvestre hjørne av grop

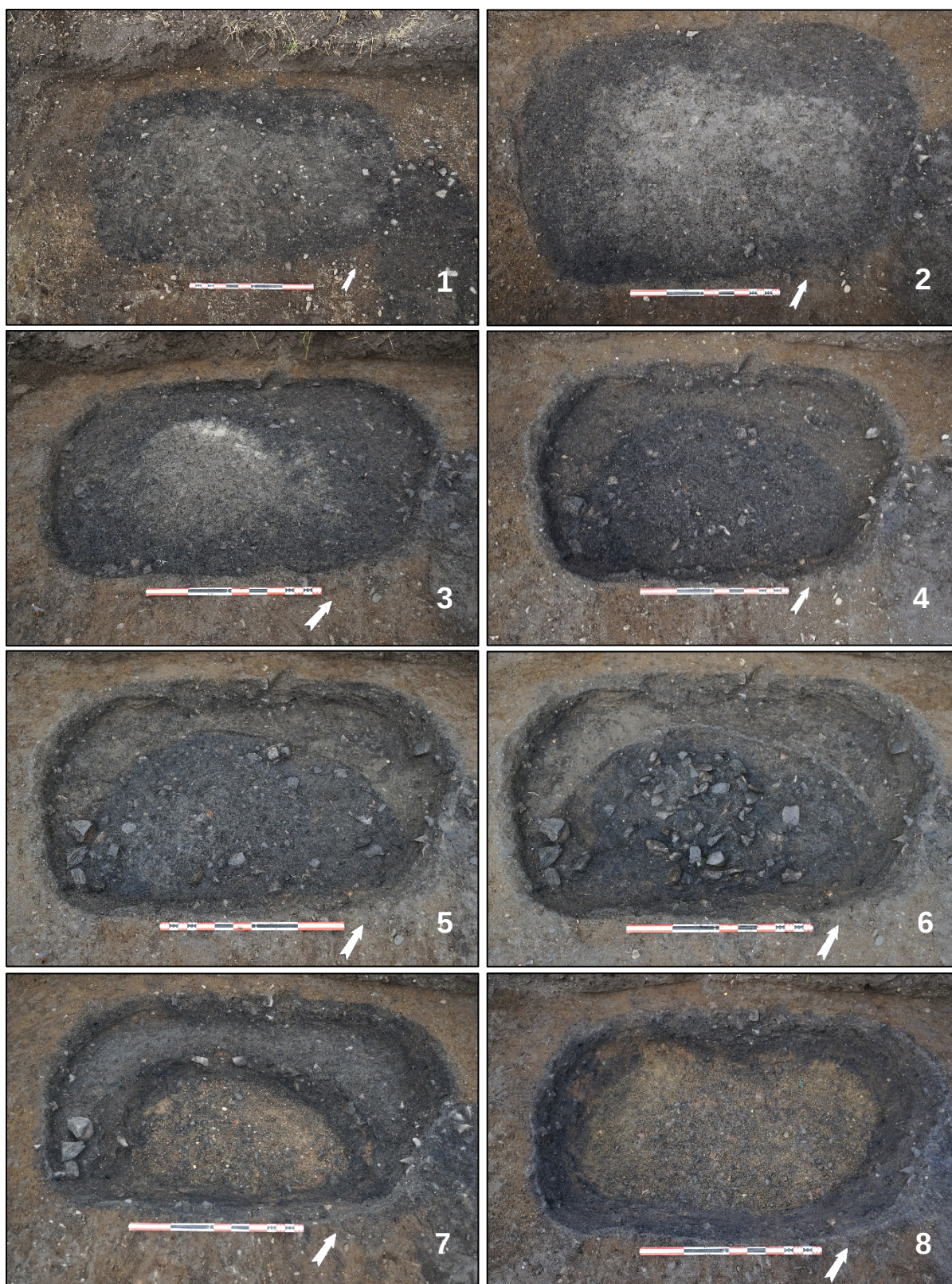
Tabell 3: Anleggsspor i smiegrop ID 2666. Utfyllende beskrivelse i kontekstliste.

Lag ID 442: Tilnærmet halvmåneformet i plan, hvor det omkranser lag ID 2103. Variasjoner nedover i laget. Øverst består laget av brunsort kullholdig og siltholdig sand, med spetter av brun siltholdig sand. Nedover i strukturen går det brunsvarte over i mer gjennomgående brunt. Noe stein i laget, av liten størrelse. Noe kull i laget. Noen mindre biter slagg.

Lag ID 2103: Oval i plan, omkranset av lag ID 442. Noe varierte fyllmasser ned gjennom strukturen. I toppen bestod laget av brungrå siltholdig sand. Gradvis dypere ble den brungrå siltholdige sanden mer kompakt, og mer grå. Den grå fyllmassen ble gradvis mindre i utbredelse, frem til det ble utgjort av en sirkulær form på ca. en meter i diameter, som også hadde en konsentrasjon av leire. På dette tidspunktet begynte det også å bli synlig en sort oval form under den grå massen, bestående av kullholdig og siltholdig sand. Ved 30 cm dybde var den grå fyllmassen borte, og den svarte ovale formen stod tydeligere frem. I dette sorte siltholdige sandlaget var det større mengder kull, og del stein. Ved ca. 45 cm dybde var mengden stein såpass betydelig at det ble målt inn som en egen kontekst (ID 2402). Det var stein helt ned til bunnen, men i mer sporadisk grad enn konsentrasjonen i ID 2402. Funn av jern, slagg, og brent bein.

Lag ID 2402: Ujevnt, men konsentrert område med stein i lag ID 2103. Stein av noe varierende størrelse.

Esse ID 3500: Tilnærmet sirkulær i plan. Består av 8-10 steiner som utgjør bunnen av en esse. Disse steinene er noe større enn dem som utgjør konsentrasjonen i ID 2402.

Figur 11: Smiegrøp ID 2666 på ulike stadier av graving. Se tekstboks neste side.
Foto: Lill-Heidi Teigen og Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

1. Da62697_007. Struktur ID 2666 er rensset frem.
2. Da62697_010. Om lag 5 cm er fjernet av lag ID 442 og lag ID 2103.
3. Da62697_012. Om lag 20 cm er fjernet av lag ID 442 og lag ID 2103.
4. Da62697_020. Om lag 35 cm er fjernet av lag ID 442 og lag ID 2103.
5. Da62697_029. Om lag 40 cm er fjernet av lag ID 2103
6. Da62697_036. Om lag 45 cm er fjernet av lag ID 2103.
7. Da62697_047. Lag ID 2103 er fjernet. Deler av både lag ID 442 og esse ID 3500 gjenstår.
8. Da62697_055. Strukturen er tømt. Kullinse er synlig i veggene langs bunn.

Figur 12: Beskrivelse av bilder på forrige side

Tolkning av grop

Gropens historie kan deles inn i tre faser:

Fase 1: Første gangs bruk av grop

Fase 2: Bruk som smiegrop

Fase 3: Nedtrapping av smievirkosomhet, og igjenfylling av grop

Fase 1: Første gangs bruk av grop

Da strukturen var tømt, stod det igjen en bunn av gulbrun grov sand og grus, og vegger som fortsatt hadde rester av stein og mørkere fyllmasser. Gjennom store deler av gropen gikk det linser av kull i veggene, og dette var tidvis spesielt tydelig mot bunnen. At det var tydelige innslag av kull i særlig ende av strukturen er naturlig, da det var et sterkt kullholdig lag (ID 2103) som dekket dette området, helt opp i veggen. Den nordlige langsiden har derimot vært dekket av et annet lag, ID 442, som på tross av innslag av kull, hadde en distinkt forskjell fra det kullholdige ID 2103. Lag ID 442 ville altså ikke avsatt en slik tydelig kullrand helt nederst, og er dermed trolig påført i ettertid.

Basert på dette, så tolkes det som at gropen har fylt en annen funksjon, før den ble tatt i bruk som smiegrop. 14 meter øst/nordøst for gropen ligger kokegrop ID 3130, som er svært lik i størrelse, med sine 270 cm lengde og 170 cm bredde. En mulig tolkning er at gropen har fungert som en tilsvarende kokegrop, for så å bli tømt, og «gjenoppbygd» som en smiegrop. Det kan potensielt forklare kull-linsen i nordlig langside av gropen, som lå bak lag ID 442.

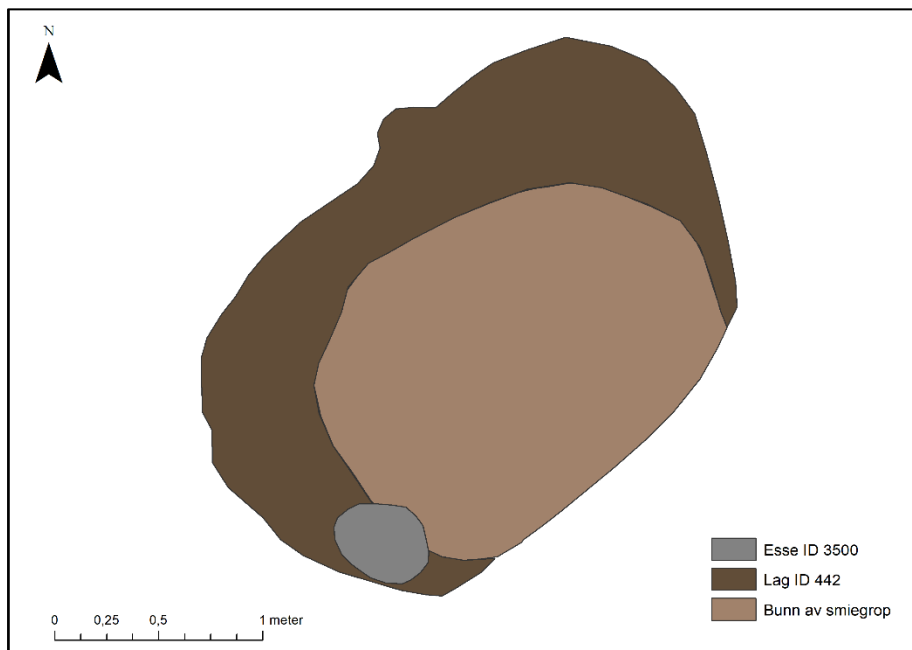
Fase 2: Bruk som smiegrop

Tilhørende kontekster: ID 442, ID 3500

Etter å tømt gropen for stein og avfall fra første fase som kokegrop, har man tatt den nå tomme gropen i bruk som smiegrop. Noe av det første som da ville blitt gjort, er å bygge opp en benk

(ID 442), som strekker seg langs tre sider av gropen. Denne består av mørkebrun siltholdig sand, med kull og noe stein. På bilde Da62697_047 ser det ut som benken ligger om lag 30 cm lavere enn overflaten. Dette gjenspeiler nok ikke slik det har vært – gropen ble gravd stratigrafisk, og det var først på denne dybden lag ID 2103 ble såpass tydelig ulik ID 442, at det ble målt inn som eget lag. Dermed ble ID 2103 gravd videre, og ID 442 ble liggende litt lavere enn virkeligheten. Med andre ord har benken trolig gått helt opp til markoverflaten.

I sørvestre hjørne av gropen, delvis bygd inn i benken, er en tilnærmet sirkulær samling av større stein, som tolkes som bunnen av en esse (ID 3500). Det var konsentrasjoner av kull i tilknytning til denne.

Figur 13: Fase 2: Smiegrop. Illustrasjon: Astrid Kviseth., NTNU Vitenskapsmuseet

Fase 3: Nedtrapping av smievirksomhet, og igjenfylling av grop

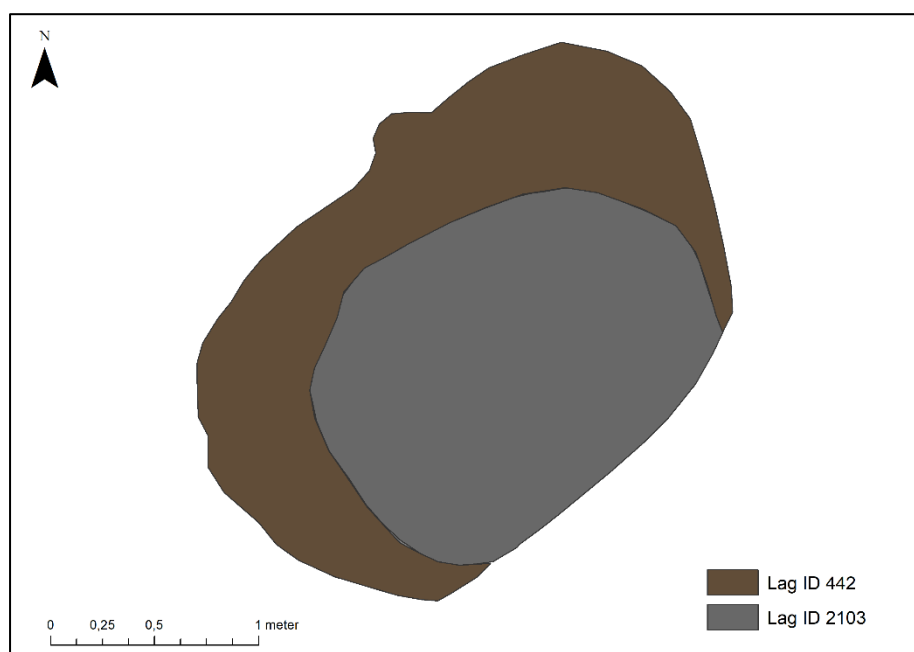
Tilhørende kontekster: ID 2103, ID 2402, ID 442

Området av gropen som ikke var dekket av lag ID 442 («benken»), utgjorde en tilnærmet oval form. Denne har blitt fylt av et lag (ID 2103) som i bunnen har bestått av sort, kullholdig siltholdig sand, og mer grå siltholdig sand mot toppen. I den sorte delen av laget dukket det også opp mye stein, av noe mindre størrelse enn steinene i essen. Disse steinene kan potensielt ha utgjort et annet ildsted eller esse, men det kan ikke sies å være noen tydelig form som utgjør et fundament. De lå også spredt i det kullholdige laget, selv om en del stein også lå såpass konsentrert at området ble målt inn (ID 2402).

Ettersom det sorte laget varierte noe i utstrekning etter hvert som det ble gravd, og at steinene lå spredt, så tolkes det som at steinene og den kullholdige fyllmassen har tilhørt essen, og at det har

blitt dratt utover og dermed fylt den ovale nedsenkningen, da smien gikk ut av bruk. Eventuelt kan den kullholdige siltholdige sanden ha blitt akkumulert gjennom brukstiden, mens steinene har kommet til ved rivning av essen.

Igjenfyllingen av gropen kan dermed sies å kunne deles inn i to underfaser – oppsamlingen av den sorte kullholdige siltholdige sanden i bunn, og igjenfylling av annen masse i toppen. Dette kan ha skjedd samtidig, og det trenger ikke ha vært noen avstand i tid mellom dem. Benken har trolig fortsatt dekket tre fjerdedeler av sidene i strukturen, mens den ovale nedsenkningen som nå var delvis gjenfylt av sort kullholdig siltholdig sand, fortsatt hadde om lag 25-30 cm opp til overflaten. Denne ble så fylt med mer kompakt grå siltholdig sand, som også hadde en konsentrasjon av leire. Dette økte i utstrekning mot toppen av strukturen, til gropen var fylt igjen.

Figur 14: Smiegrop ID 2666 slik den fremstod etter at om lag 5 cm var gravd..
Illustrasjon: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Funn i gropen

Det ble gjort funn i gropen som støtter tolkningen om smiaktivitet. I igjenfyllingslaget ble det i starten av gravingen, ved om lag 10 cm dybde, funnet to korroderte biter av jern, hvor den ene ved røntgenfoto kunne identifiseres som en bit av en nagle (ID 596). På dette nivået ble det også funnet en bit slag, og fragmenter av brent bein. I overgangen mellom benk og igjenfyllingslag, ID 442 og ID 2103, ble det funnet tre biter slag, på om lag 40 cm dybde. Dette var både i vestre side av gropen, i nærheten av essen, og i østre side av gropen.

Det ble altså funnet biter av jern og slag i strukturen, men mengdene var likevel små. Slaggbitene hadde en samlet vekt på om lag 285 gram, og mengden produksjonsavfall i gropen var dermed forholdsvis begrenset. Det eneste andre tilfellet av slag på lokaliteten var

en liten bit funnet i et stolpehull om lag seks meter sørøst for gropen. Smiegropen lå i helt kanten av feltet, og det er mulig at det kan finnes rester av produksjonsavfall i nærheten av gropen, men at det ikke falt innenfor utgravningsområdet. Av tidshensyn ble ikke massene i gropen såldet, og det ble dermed ikke registrert smiperler. Det ble heller ikke funnet andre smirelaterte elementer, som for eksempel smeltedigler, ambolt, eller redskaper.

Datering av gropen

Prøvenr.	Kontekst	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
2461	442	TRa-13884	Trekull av furu (Pinus)	1810 ± 10	143 – 233 AD	137 – 236 AD
2422	2103	TRa-13885	Trekull av furu (Pinus)	1895 ± 15	85 – 125 AD	70 – 132 AD

Tabell 4: Dateringer av smiegrop ID 2666

Dateringene av smiegropen faller innenfor romertid. Det ble datert en kullprøve fra den kullholdige, steinholdige, og siltholdige sanden mot bunnen av lag ID 2103, og en kullprøve fra en kullkonsentrasjon under steinene som utgjør esse ID 3500, i lag ID 442. Dateringsresultatene varierer noe mellom de to lagene, som med utgangspunkt i konteksten tolkes å være relativt samtidige. Igjenfyllingslaget med ID 2103 kan potensielt være yngre enn benken (lag ID 442) og essen, men har fått en eldre datering. Trekullprøven kommer fra furu, et treslag som kan ha høy egenalder, og som dermed kan påvirke dateringsresultatet. Treverket kan også potensielt ha vært av eldre dato da det ble tatt i bruk i forbindelse med smiegropen.

Det må tas utgangspunkt i den yngste datering (ID 2461) for å anslå alder på konteksten. Denne stammer fra trekull under essen, som gir en datering til 137-236 AD (1810 ± 10). Dette plasserer smiegropen i overgangen mellom eldre og yngre romertid. Smiegropen blir kuttet av en mindre kokegrop, som har blitt datert til folkevandringstid (398-531 AD (1615 ± 10)). Dette fungerer som en siste mulig datering for smiegropen, og underbygger dermed dateringene som er satt til romertid.

Figur 15: Graving av smiegrop ID 2666. Essen kan ses til venstre for Lill-Heidi. Da62697_032. Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

3.2.2 Kokegrop ID 3130

Omtrent midt på feltet, i området som først ble etterlatt grunnet høyspentkabel, dukket det opp en rektangulær kokegrop, med lengde 270 cm og bredde 170 cm. Gropen var om lag 35 cm dyp. Hjørnene var avrundet, og i sørøstre hjørne lå en tilnærmet sirkulær kullflekk (ID 3067), som hadde en liten utstikker inn mot kokegropen. Det er ikke noen åpenbar funksjonell forbindelse mellom de to strukturene, men en mulig tolkning omtales nedenfor. Til sammen fem anleggsspor ble dokumentert i tilknytning til kokegropen.

ID	Kontekst	Beskrivelse
3007	Lag	Grått leire- og grusholdig lag, som delvis overlappet kokegropen
3067	Kullflekk	Kullflekk som kutter kokegropen i sørøst
3095	Lag	Kompakt leirekonsentrasjon, som delvis overlappet kokegropen
3118	Staur	Staurliknende trestykke som stakk ned gjennom ID 3095
3148	Lag	Brunrød grusholdig sand som fyller opp rommet mellom steinene i kokegropen, og også ligger delvis over steinene

Tabell 5: Anleggsspor i tilknytning til kokegrop ID 3130. Utfyllende beskrivelse i kontekstliste.

Kokegropen var dekket av flere ulike lag, som ble gravd før hele kokegropen ble renset frem. Dette kan ses på bilde Da62697_079 – her er kokegropen delvis dekket av grusholdig sand (ID 3148), et leire- og grusholdig lag (ID 3007), en leirekonsentrasjon (ID 3095), i tillegg til en kullflekk (ID 3067). ID 3007 og ID 3095 ble dokumentert og fjernet, og det kunne ikke etableres noen funksjonell sammenheng mellom kontekstene og kokegropen. Det gikk et ubrent, staurliknende trestykke ned gjennom leirekonsentrasjonen. Dette var moderne, og har dermed ingen relasjon til kokegropen. Kokegropen ble datert til romertid.

Figur 16: Kokegrop ID 3130 før den er ferdig gravd frem. ID 3067, ID 3095, ID 3007, og ID 3148 er også synlig. Da62697_079. Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Etter fjerning av lag ID 3007, ID 3095, og de delene av ID 3148 som lå over strukturen, så gjenstod en rektangulær kokegrop med avrundete hjørner, kuttet av kullflekk ID 3067. Kokegropen bestod av stein av ulik størrelse, hvor de største var rundt 30 cm i diameter. Kokegropen var noe nedsunken på midten, slik at midten av kokegropen var om lag 20 cm lavere enn sidene. I midten var også steinene mer tydelig varmepåvirket enn de større steinene i sidene. Den brunrøde grusholdige sanden (ID 3148) som hadde dekket deler av kokegropen, fylte også rommet mellom steinene. Det var betydelige konsentrasjoner av kull i veggene, og i søndre halvdel av bunnen. Midt i nordlige halvdel var det mindre kull, og steinene lå direkte på den gulbrune sandholdige undergrunnen.

Figur 17: Planfoto av kokegrop ID 3130 og kullflekk ID 3067. Da62697_095.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 19: Snittet kokegrop ID 3130. Da62697_103.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 18: Kokegrop ID 3130 er tømt. Da62697_06.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Det ble ikke gjort noen funn i selve kokegropen, men det ble funnet en bit ildflint (T27947:2) rett ved leirekonsentrasjonen, 120 cm sørvest for selve kokegropen. Det kan likevel ikke slås fast om denne hadde noen direkte relasjon til kokegropen.

Tolkning av kullflekk (ID 3067) i relasjon til kokegrop ID 3130

I motsetning til kokegropen (ID 3130), så hadde ID 3067 betydelig mindre varmepåvirket stein, den bestod hovedsakelig av kull, og den var av betraktelig mindre omfang både i dybde og utstrekning. Med utgangspunkt i dette ble den definert som en kullflekk, og ikke en kokegrop. I undersøkelsen av et kokegropfelt på Leikvin, Møre og Romsdal, så påviste Narmo (1996, s. 88.) flere kokegroper med det han definerte som «dverg» - dette er sirkulære groper, diffust nedskåret i bunnen, med innhold av kull og noe skjørbrønt stein. De er betydelig mindre enn kokegropene, og ligger gjerne i enden av kokegropen, eller opp mot en halv meter til siden for enden. Hovedsakelig var det kun én «dverg» tilhørende hver kokegrop. Narmo anser den mest nærliggende tolkningen som at de var ildsteder brukt til for eksempel oppvarming av væske, mens man kokte i kokegropene. Dette kan enten ha vært i form av kokekar over varmen, eller oppvarming av stein til bruk i en beholder med vann (1996, s. 89).

Med utgangspunkt i plasseringen i forhold til kokegropen, formen, størrelsen, og dybden, er det ikke utenkelig at kullflekk ID 3067 kan gå under betegnelsen «dverg» tilhørende kokegrop, etter Narmos kriterier.

Dateringer av kokegrop og tilhørende kontekster

Prøvenr.	Kontekst	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
3274	3130	TRa-13889	Trekull av furu (Pinus)	1890 ± 15	85 – 127 AD	65 – 204 AD
3129	3118	TRa-13890	Tre av gran/lerk (Picea/Larix)	85 ± 15	1700 – 1915 AD	1695 - 1919 AD
3269	3067	TRa-13891	Trekull av furu (Pinus)	1705 ± 15	334 – 383 AD	259 – 392 AD

Tabell 6: Dateringer av kokegrop ID 3130

Kullkonsentrasjoner fra bunnen av kokegropen daterer den til overgangen mellom eldre og yngre romertid, mens kullflekken i sørøstre hjørne av kokegropen er datert til yngre romertid. Dersom det er sammenheng mellom de to strukturene, må dateringen av kokegropen i så fall skyldes at treverket som har litt brukt som brensel enten har hatt høy egenalder, eller har vært av eldre dato da det ble brukt til kokegropen. Om det er samtidig bruk av kokegrop og kullflekk må altså bruken dateres til yngre romertid, og perioden 259-292 AD, som er den yngste dateringen, og tilhørende kullflekken. Om kontekstene ikke har relasjon, har man anlagt kullflekken tett opp i en eksisterende

kokegrop. Med grunnlag i plasseringen av de to strukturene i forhold til hverandre, ses det likevel som sannsynlig at de to strukturene hører sammen.

Det ble også datert et staurliknende trestykke (ID 3118), som var stukket ned gjennom leirekonsentrasjonen som delvis overlappet med kokegropen (ID 3095). Denne ble datert til nyere tid, og har dermed ingen sammenheng med kokegropen. Trolig er dette en staur som har blitt brukt til for eksempel hesjing, og da har blitt slått ned gjennom leiren. Det foreligger ikke noen datering for leirelaget, og det er heller ikke klart hvorvidt laget har dekket kokegropen i tiden rundt bruksfasen, eller om det er noe som har kommet til i løpet av tiden etter at kokegropen, og potensielt lokaliteten, har gått ut av bruk.

3.2.3 Øvrige anleggsspor

Stolpehull

Det ble gravd og dokumentert 35 stolpehull, men det er sannsynlig at det også er stolpehull blant de strukturene som ikke ble nærmere undersøkt. Det totale antallet på lokaliteten er dermed trolig større. Strukturene som i plan fremstod som mest sikre stolpehull, ble prioritert. De aller fleste stolpehullene var konsentrert på den vestre delen av lokaliteten. Ingen av stolpehullene utgjorde bygninger eller andre klare konstruksjoner. Det var både runde og ovale stolpehull, og lengden varierte mellom 15 cm og 85 cm. Dybden varierte mellom om lag 5 cm og 50 cm.

Noen stolpehull skilte seg ut som relativt like, med diameter og dybde rundt 50 cm, og brungrå siltholdig og leirholdig sand, med noe grus og stein. Dette gjaldt stolpehullene med ID 299, 340, 360, 954, og 1877. Fyllmassen i øvrige stolpehull var gjennomgående mørkebrun og gråbrun siltholdig sand, med varierende innslag av grus, stein, og leire.

Prøvenr.	Strukturnr.	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
2897	2342	TRa-13888	Trekull av furu (Pinus)	1810 ± 15	145 – 241 AD	135 – 244 AD

Tabell 7: Datering av stolpehull

Kokegroper

Det ble registrert ti kokegroper på lokaliteten, inkludert den store og rektangulære ID 3130, beskrevet under 3.2.2. De øvrige kokegropene var hovedsakelig runde og ovale, og diameteren varierte mellom 60 cm og 110 cm. Dybden varierte mellom 15 cm og 35 cm. Det ble prioritert å dokumentere stolpehull og andre strukturer, og heller effektivt dokumentere kokegroper på slutten av prosjektet, hovedsakelig for å ta ut kullprøver til datering.

Ved å datere kokegroper som ikke ligger i samme konsentrasjon, kan man få en bedre oversikt over bruksfaser på lokaliteten. Ettersom dette feltet var relativt lite i størrelse, og det ikke var noen konsentrasjoner av kokegroper, ble de undersøkte kontekstene valgt ut fra en viss spredning på feltet, utseende, og eventuell relasjon til andre strukturer. Det ble tatt kullprøve fra den rektangulære kokegropen, to kokegroper i sørvestre del av lokaliteten, og fra kokegrop ID 803, som kutter smiegrop ID 2666.

Prøvenr.	Strukturnr.	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
2895	803	TRa-13886	Trekull av furu (Pinus)	1615 ± 10	405 – 503 AD	398 – 531 AD
3274	3130	TRa-13889	Trekull av furu (Pinus)	1890 ± 15	85 – 127 AD	65 – 204 AD
2896	550	TRa-13892	Trekull av bjørk (Betula)	1640 ± 15	395 – 419 AD	355 – 429 AD
2875	2014	TRa-13893	Trekull av hassel/bjørk (Corylus/Betula)	1635 ± 15	398 – 420 AD	382 – 526 AD

Tabell 8: Dateringer av kokegroper

Grøfter

Det gikk en grøft (ID 2218) i retning nordvest-sørøst, om lag 6,5 meter øst for smiegrop ID 2666, og 7,5 meter vest for kokegrop ID 3130. Grøften hadde en lengde på om lag 8,8 meter, og ble i nordlig ende kuttet av dreneringsgrøften, slik at det ikke er mulig å se hvorvidt den fortsatte ut av lokaliteten. Bredden varierte mellom 60 cm og 75 cm. Grøften var om lag 23 cm dyp, hvor øverste del av fyllmassen var gråbrun siltholdig sand, og nederste var mørkebrun grov sand. Det ble funnet to biter av uidentifiserbart korrodert jern i grøften. Det var flere strukturer som helt eller delvis overlappet med grøften, deriblant tre mulige stolpehull (ID 2342, 2363, og 2383), en kullfleck (ID 1049, og en nedgravning (ID 1604).

Det kan ikke utledes noen klar funksjon for grøften, men tilsynelatende parallelt, om lag 4,5 meter unna i østlig retning, stakk enden av en grøft (ID 2801) ut fra området som ble etterlatt grunnet høyspentkabel. De to grøftene kan potensielt ha en sammenheng, men i grøften som ble avdekket var det ikke tydelige og systematisk plasserte stolpehull, som kunne tydet på en husgrøft. Foruten den store kokegropen var det få anleggsspor på østlig side av grøften.

Prøvenr.	Strukturnr.	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
2903	2218	TRa-13887	Trekull av bjørk (Betula)	1660 ± 15	382 – 414 AD	344 – 419 AD

Tabell 9: Datering av grøft ID 2218

Nedgravninger

Det ble undersøkt fire nedgravninger på lokaliteten. En av disse var rektangulær (ID 2613), mens de tre øvrige var runde og ovale. Lengden varierte mellom 110 cm og 270 cm, og dybden var 6 cm til 38 cm. Nedgravningene var tydelig avgrenset fra undergrunnen, og bestod hovedsakelig av mørkebrun og gråbrun siltholdig sand, med noe grus, stein, og leire. Det var ingen funn i strukturene, og det var ikke mulig å trekke noen konklusjon om noen mulig funksjon for kontekstene. Den største nedgravningen (ID 1536) var i den mer funntomme østre halvdelen av lokaliteten. Denne bestod av mørkebrun siltholdig grov sand, med mye grus og en del stein. Denne kan potensielt være en moderne nedgravning.

Kullflekker

Tre anleggsspor ble definert som kullflekker – dette var strukturer som i stor grad bestod av kull, og som manglet varmepåvirket stein slik en gjerne ville sett i en kokegrop. Den ene kullflekken (ID 3067) var i tilknytning til kokegrop ID 3130, og er beskrevet under 3.2.2. Denne var en tilnærmet sirkulær kullflekk med lengde 78 cm og bredde 57 cm, med dybde 9 cm. Kullflekken med ID 1049 overlappet med grøft ID 2218, og var kun 3 cm dyp. Den tredje kullflekken ble snittet for uttak av kullprøve, men ikke videre dokumentert.

4. Funnmateriale

4.1. Gjenstandsfunn

Det var lite gjenstandsfunn på lokaliteten, noe som ikke er uvanlig ved maskinelle flateavdekkinger. Det ble gjort til sammen 13 funn, hvor seks kan relateres til smiegrop ID 2666. Ti av funnene ble katalogisert og innlemmet i magasin, mens tre uidentifiserbare jerngjenstander ble kassert. Det katalogiserte gjenstandsmaterialet fikk T-nummer T27947, med undernummer 1-10.

T-nummer	Funn-ID	Materiale	Beskrivelse	Fra ID	Struktur
T27947:1	2187	Keramikk	Skår av leirkar	921	Stolpehull
T27947:2	3094	Flint	Ildflint	3007	Lag
T27947:3	596	Jern	Nagle	2103	Lag
T27947:4	2333	Jern	Nagle	2383	Stolpehull
T27947:5	2462	Slagg	Én bit	442	Lag
T27947:6	-	Slagg	To biter	442	Lag
T27947:7	2146	Slagg	Én bit	2103	Lag
T27947:8	-	Slagg	Én bit	1856	Stolpehull
T27947:9	1104	Bein	Brent bein	2103	Lag
T27947:10	-	Bein	Brent bein	921	Stolpehull
-	597	Jern	Uidentifiserbar	2103	Lag
-	2341	Jern	Uidentifiserbar	2218	Grøft
-	2471	Jern	Uidentifiserbar	2218	Grøft

Tabell 10: Gjenstandsfunn

Keramikk

Det ble gjort funn av tre skår av grå asbestmagret keramikk. Skårene ble funnet ved opprensning av stolpehull ID 921, og stammer trolig fra samme gjenstand. Det er likevel ikke mulig ut fra skårene å si slå fast sikkert hvilken del av leirkaret de stammer fra. Asbestmagret keramikk er en gjenstandstype som kan knyttes til bosetning i eldre jernalder (Solberg, 2003, s. 44), noe som stemmer godt overens med dateringene for lokaliteten.

Flint

Det ble funnet en bit ildflint under fjerningen av lag ID 3007. Dette grusholdige laget lå delvis over den store og rektangulære kokegropen med ID 3130. Ildflinten lå om lag 1,2 meter sørvest for kokegropen.

Jern

Det ble funnet to jerngjenstander som ble identifisert som nagler – én (:3) i igjenfyllingslag ID 2103 i smiegrop ID 2666, og én (:4) i stolpehull ID 921. Naglene var korrodert, og ble identifisert ved røntgen. Tre gjenstander kunne ikke identifiseres, og ble kassert. To av disse ble funnet i grøft ID 2218, mens den tredje ble funnet i igjenfyllingslag ID 2103, i smiegrop ID 2666.

Slagg

Det ble funnet slagg i to ulike strukturer – smiegrop ID 2666, og stolpehull ID 1856. Hovedvekten var i smiegropen, hvor det ble funnet både i lag ID 442 (:5) og ID 2103 (:7), og i overgangen mellom dem (:6). Det var til sammen om lag 285 gram slagg i smiegropen. En liten bit på 10,6 gram ble funnet i toppen av stolpehull ID 1856 (:8).

Osteologisk materiale

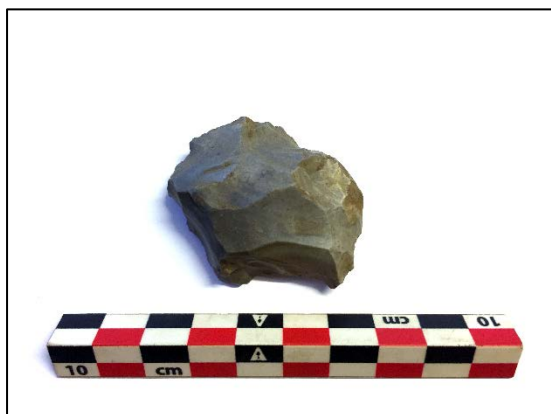
Det ble funnet fragmenter av brent bein i to strukturer – stolpehull ID 921 (:10) og i igjenfyllingslag ID 2103 (:9) i smiegrop ID 2666. Det var 21 fragmenter i igjenfyllingslaget, som utgjorde 1,9 gram, og 2 i stolpehullet, som utgjorde 0,1 gram. Bitene var så små at det ikke enkelt kunne identifiseres art eller hvilke bein de tilhørte.

Figur 20: Fremside av keramikk, T-27947:1.
Da62697_114.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 21: Bakside av keramikk, T-27947:1.
Da62697_115.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 22: Ildflint, T-27947:2 Da62697_113.
Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

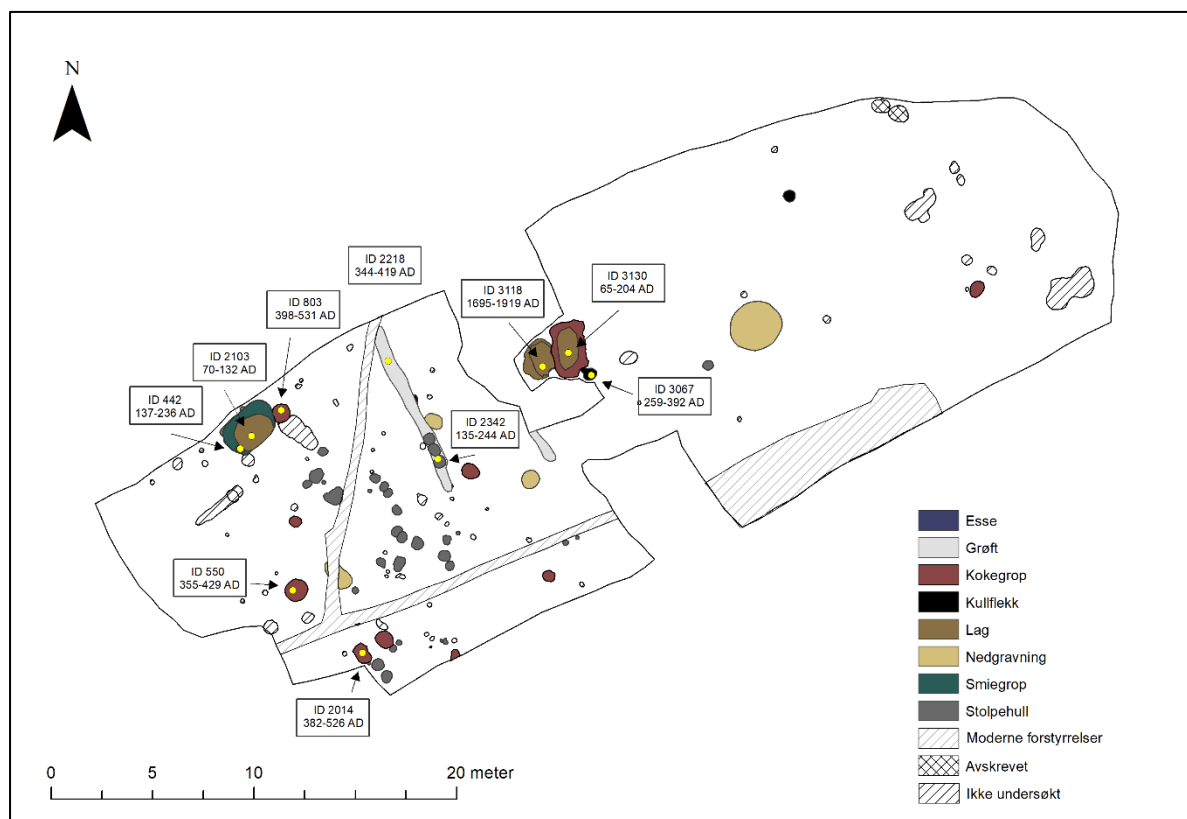
4.2. Prøvemateriale

Det ble til sammen tatt ut 56 prøver fra feltet. Av disse var 32 kullprøver, 21 makroprøver, 2 mikromorfologiprøver, og 1 treprøve. Kullprøvene ble tatt fra stolpehull, kokegrop, to lag i en smiegrop, grøfter, kullflekker, og en nedgravning i tilknytning til grøft. Makroprøvene ble tatt fra stolpehull, en grøft, en nedgravning i tilknytning til grøft, lag i smiegrop, en kokegrop, og lag i tilknytning til den store kokegropen ID 3130. Mikromorfologiprøver ble tatt av leirekonsentrasjonen (ID 3095) ved kokegrop ID 3130, og treprøven ble tatt fra et staurliknende trestykke som gikk ned gjennom ID 3095.

Figur 23: Uttak av kullprøve fra bunnen av kokegrop ID 3130. Da62697_109. Foto: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

Ti av kullprøvene ble sendt til datering. Hovedsakelig viser dateringene til en aktivitetsperiode i romertid, i tillegg til noe aktivitet også inn i folkevandringstid. Se punkt 4.3 for redegjørelse og skjematisk fremstilling. 10 makroprøver ble sendt til Natur og Kultur i København for analyse. Resultatene derfra var ikke klare ved rapportens ferdigstillelse.

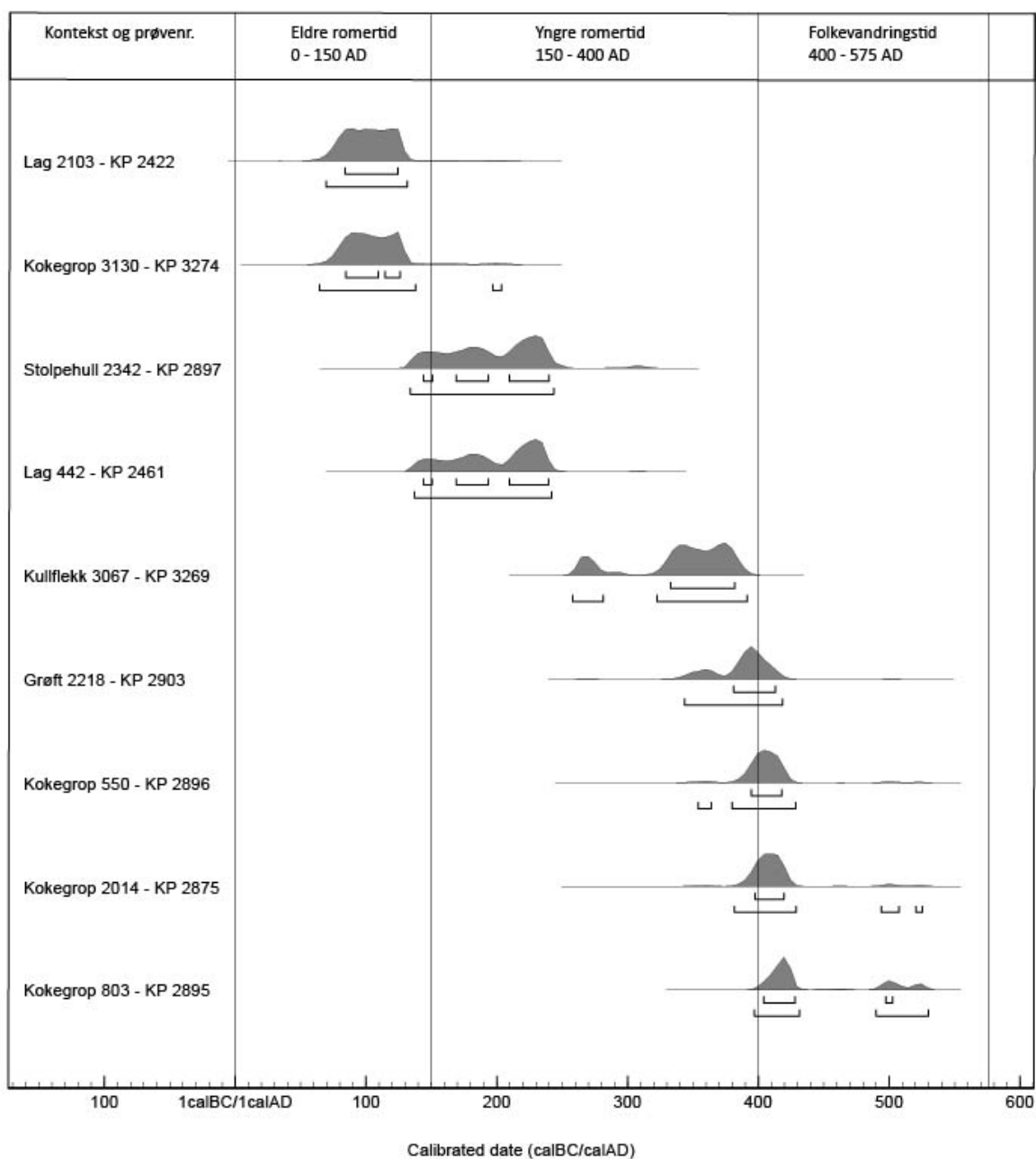

Figur 24: Oversikt over dateringsresultater. Kart: Astrid Kviseth, NTNU Vitenskapsmuseet

4.3. Dateringer

Kullprøvene som ble sendt til datering kom fra smiegropen, en grøft, den store rektangulære kokegropen, en kullfleck og et trestykke i tilknytning til kokegropen, flere mindre kokegroper, og et stolpehull i grøften. Prøvene ble vasket og preparert av Astrid Kviseth, før de ble sendt til Nasjonallaboratoriene for datering ved NTNU, for vedartsanalyse og datering. Resultatene viste hovedsakelig til en aktivitetsperiode i romertid, i tillegg til noe aktivitet inn i folkevandringstid. Prøveresultatene er katalogisert hos NTNU Vitenskapsmuseet, med nummer T27947:11-20.

OxCal v4.3.2 Bronk Ramsey (2017); r5 IntCal13 atmospheric curve (Reimer et al 2013)

Tabell 11: Dateringer for Prestegårdsjordet

5. Resultat

Den arkeologiske undersøkelsen på Prestegårdsjordet i 2018 resulterte i funn av et aktivitetsområde fra eldre jernalder. I løpet av undersøkelsen ble det gjort funn av til sammen 132 anleggsspor, hvorav 61 ble undersøkt. Det ble ikke påvist hus, men aktivitet på stedet er tydelig gjennom funn av stolpehull, nedgravninger, grøfter, kullflekker, kokegroper av ulik størrelse, og en smiegrop. Dateringene av kontekstene viser til bruk hovedsakelig i romertid, med noe aktivitet også inn i folkevandringstid.

Undersøkelsesområdet lå i dyrket mark, og var noe preget av moderne forstyrrelser, i form av høyspentkabel, graving og kabler tilhørende en trafostasjon, i tillegg til en steinsatt dreneringsgrøft som gikk gjennom det mest konsentrerte aktivitetsområdet i vestre halvdel av lokaliteten. Deler av den sørøstre enden av feltet bar også preg av å utgjøre enden på sand- og grusuttaket sør for lokaliteten. Arealet som ble avdekket utgjorde om lag 700 m², og det var ikke noen avgrensning av anleggsspor innenfor dette området, foruten en betydelig reduksjon i anleggsspor på østre halvdel av lokaliteten, øst for høyspentkabelen. Det er dermed sannsynlig at bruksområdet strekker seg videre nord og sør, og potensielt også vest, for den mest konsentrerte vestre delen av lokaliteten.

Det var en konsentrasjon av stolpehull i midt i vestre halvdel av feltet, hvor enkelte hadde en diameter og dybde på om lag 50 cm. Det kunne derimot ikke påvises noe hus på lokaliteten, og funksjonen til de større stolpehullene er dermed uviss. Basert på modellen for jernalderbosetning langs den bosatte ryggen på Ørlandet, utarbeidet på grunnlag av de større utgravningene på Vik i 2015 og 2016, så kunne man se gårdsenheter liggende med om lag 120 meter mellomrom. Flertallet av gårdsenhetene fra Vik falt inn under førromersk jernalder og romertid, og samsvarer dermed til dels med anleggssporene på Prestegårdsjordet. Gjennom utgravninger fra 1991 til 2007 ble det undersøkt et område om lag 200 meter nord/nordvest for Prestegårdsjordet, hvor det ble påvist gårdsbosetning fra eldre jernalder. Det ble påvist flere hus, hvor huset med mest sikker datering, basert på kokegroper som ble kuttet av takbærende stolpehull, ble gitt en datering til trolig etter år 0 (Øien og Rønne, 2008). Dersom modellen med om lag 120 meter mellom gårdsenhetene også stemmer på Viklem, kan det potensielt være en gårdsbosetning et lite stykke nord for lokaliteten på Prestegårdsjordet, som de påviste anleggssporene har en relasjon til. Smiegropen i nordvestre del av lokaliteten er datert til overgangen mellom eldre og yngre romertid, og det er trolig at denne ville ha ligget i noenlunde nærhet til øvrig gårdsbosetning. Samtidig vil det også være naturlig å beholde en viss avstand mellom smiaktivitet og øvrig bebyggelse, på grunn av brannfare forbundet med smiingen. Dette kan potensielt styrke muligheten for at det finnes gårdsbosetning datert til eldre jernalder nord for, eller i hvert fall i nærheten av, den nå undersøkte lokaliteten på Prestegårdsjordet.

Øvrige anleggsspor hadde heller ikke noen tydelig konsentrasjon, eller tegn på noen overordnet funksjonell plan. Det ble påvist to grøfter, hvor begge ble kuttet av moderne forstyrrelser, slik at det ikke var mulig å avgjøre endelig utstrekning for strukturene. Med

utgangspunkt i det som var synlig så grøftene ut til å være parallelle, men den lengste grøften hadde ikke tydelige og regelmessige stolpehull slik man for eksempel kunne ha sett i en husgrøft. Det var også kun om lag 1,8 meter av den ene grøften som var synlig utenfor høyspentområdet, slik at det ikke var mulig å se hvorvidt de to grøftene var like i utstrekning. Det ble påvist ti kokegrop, som lå spredt på feltet. Ni av disse var sirkulære, med en diameter på de største på om lag én meter. Én kokegrop skilte seg ut i så måte (ID 3130), med sin rektangulære form, og størrelse på 270 cm x 170 cm. Den vanligste tolkningen for kokegrop er at de har vært anvendt til matlagning, men det har også vært fremsatt alternative tolkninger som for eksempel badstuer, varmeovner og lignende (se f.eks. Gustafsson, Heibreen og Martens, 2005). Basert på undersøkelsen av kokegrop på Årnes, så foreslår Risbøl (2005, s. 158) at de største kokegropene der hadde en form og størrelse som gjorde dem tilsynelatende uhensiktsmessig store for matlaging, og at det dermed potensielt kunne dreie seg om en av de andre funksjonene som er blitt fremlagt, som for eksempel hytte eller badstue (2005, s. 159). De mindre kokegropene på Årnes ble ansett som sannsynlig brukt til matlaging, men det kunne potensielt være en funksjonsforskjell mellom de små sirkulære kokegropene, og de større rektangulære gropene på samme lokalitet. Hva de store gropene skulle vært brukt til var vanskelig å si, blant annet grunnet at det ikke ble funnet stolpehull eller annet som kunne støtte hypotesen som var basert på størrelsen og formen til gropene. På Prestegårdsjordet lå den rektangulære kokegropen helt inntil området hvor det var lagt høyspent, slik at denne ikke ble gravd frem med maskin, men ved bruk av spade. Tidshensyn gjorde at kun selve kokegropen ble gravd frem, mens området rundt var dekket av matjord. Det var dermed ikke mulig å se hvorvidt det var andre strukturer i nærheten av, eller i tilknytning til, kokegropen, foruten kullflekk i sørøstre hjørne av kokegropen. Det kan ikke slås fast sikkert hvilken funksjon denne største kokegropen har fylt, men det er ikke utenkelig at den har blitt brukt til matlaging for en større sammenkomst, og at kullflekk er en såkalt «dverg», brukt til oppvarming av væske i tilknytning til matlagingen.

De sirkulære kokegropene fikk en datering som jevnt lå i overgangen romertid-folkevandringstid, mens den store rektangulære kokegropen fikk den tidligste dateringen, med en datering til overgangen mellom eldre og yngre romertid, men med 94,9 % sannsynlighet for at alderen lå innenfor spennet 65-139 AD (1890 ± 15). Slik diskutert i del 3.2.2 er det likevel sannsynlig at kokegropen kan ha en relasjon til en kullflekk tolket som en mulig «dverg» (jf. Narmo, 1996), som ser ut til å henvende seg mot kokegropen. I så måte må man ta utgangspunkt i den yngste dateringen, som tilhører kullflekk, som setter den innenfor yngre romertid. Trekullet fra kokegropen kommer fra furu, som også kan være med på å gi et eldre resultat enn den faktiske bruken av kokegropen.

Lokaliteten på Prestegårdsjordet må dermed sies å ha en datering til romertid og tidlig folkevandringstid, hvor det er noe usikkerhet rundt hvorvidt kontekster hører sammen, slik som kokegrop ID 3130 og kullflekk ID 3067, og hvorvidt man da bør hovedsakelig ta utgangspunkt i den yngste dateringen. Dateringene gjort på løvtrær viser konsekvent til en bruksfase i overgangen yngre romertid/folkevandringstid, mens dateringene på furu viser de tidligste dateringene, som også går tilbake til eldre romertid. To dateringer på furu viser også til sen yngre romertid, og overgangen mellom yngre romertid og folkevandringstid. I tilfeller

hvor kontekster ses som sannsynlig å ha en relasjon, slik som i smiegropen, og mellom kokegrop og kullflekk, så kan man se de eldste dateringene på furu som en høyeste mulig alder, men med sannsynlig høy egenalder som skaper et misforhold mellom alderen på de to tilsynelatende tilhørende kontekstene.

Gjennom flere undersøkelser i løpet av 1990- og 2000-tallet har man begynt å få oversikt over bruksfaser i ulike perioder på Viklem. Gjennom undersøkelser i 2014 ble det nord for kirken påvist gårdsbosetning fra vikingtid og tidlig middelalder, bestående av flere hus, hvor det også ble påvist en mulig hallbygning. Disse sene dateringene har ikke blitt reflektert i de øvrige undersøkelsene for Viklem – der ligger dateringene jevnt over gjennom eldre jernalder. Området vest for kirken, som også ble undersøkt i 2014, hadde en betydelig andel kokegroper, hvor to ble datert, og viste til bruk i førromersk jernalder og romertid. Den sørlige halvdelen av denne lokaliteten ble gravd i 2018, og konsentrasjonen av kokegroper fortsatte også der (se Kviseth og Sauvage, 2019). Dateringer på kokegropene undersøkt i 2018 viser til bruk i overgangen mellom førromersk jernalder og eldre romertid, og også gjennom eldre romertid, i tillegg til flere sammenfallende dateringer mot slutten av yngre romertid. Det er her trolig snakk om et kokegropfelt fra eldre jernalder, som har vært i bruk fra førromersk jernalder og frem til slutten av yngre romertid. Dette stemmer godt overens med mønsteret for kokegroper i landet for øvrig, hvor kokegropene er spesielt fremtredende i eldre jernalder, særlig i romertid og folkevandringstid, med en topp i 200-500 AD (Gustafson, 2005; Bukkemoen, 2016). Gjennom undersøkelsene i 2007, øst for kokegropfeltet, ble det påvist flere hus, hvor i hvert fall ett med relativt stor sannsynlighet kan dateres til eldre romertid, og da trolig etter år 0. Det er med andre ord aktivitet gjennom store deler av eldre jernalder, vist gjennom undersøkelsene på Prestegårdsjordet, og området vest for kirken i 1991-2007, 2014, og 2018. Det er deretter få arkeologiske spor etter aktivitet utover yngre jernalder, frem mot vikingtid og gårdstunet nord for kirken, som fortsetter videre inn i tidlig middelalder.

Om man ser Viklem i sammenheng med andre undersøkelser i området, som Hovde (1997), Vik (2015-2016) og Brekstad vestre (2018), så er det også et visst sammenfall i bruksfaser i de ulike områdene. På Hovde fantes rester etter minst seks langhus fordelt på to hovedfaser, som på slutten av 1990-tallet ble datert til perioden 360 f.Kr. til 435 e.Kr. Dateringene har store standardavvik, som gjør det vanskelig å dra en direkte sammenlikning fra Prestegårdsjordet til funnene fra Hovde. Begge områdene virker å ha hatt aktivitet i eldre jernalder, og romertid er representert både ved Prestegårdsjordet, vest for kirken, og på Hovde en liten kilometer lenger sør. På Brekstad vestre ble det i 2018 gjort funn av et stort antall kokegroper, og tre brønner med bevarte tregjenstander, datert til romertid og perioden rundt år 0. På Vik, om lag halvannen kilometer nordvest for Prestegårdsjordet, ble det påvist flest gårdstun i førromersk jernalder og romertid, mens aktiviteten sank betraktelig i folkevandringstid, og var nærmest fraværende i merovingertid. Det dukket så opp et nytt gårdstun i tidlig middelalder. Dette reflekterer til dels utviklingen på Viklem, hvor det er gårdsbosetning gjennom eldre jernalder, før det ser ut til å være et opphold, i hvert fall i det arkeologiske kildematerialet, frem til gårdstunet nord for kirken vokser frem i vikingtid og tidlig middelalder. Slutten av folkevandringstid, og merovingertid, ser ut til å ikke være representert i materialet verken fra Viklem, Hovde, Vik eller Brekstad gård vestre. Det er derimot påvist hus fra merovingertid på

Hårberg (Rullestad, 2010), så perioden er representert i materialet fra Ørlandet, men i mindre omfang enn eldre jernalder, vikingtid og tidlig middelalder. Med utgangspunkt i de arkeologiske undersøkelsene som er gjort på Ørlandet de siste tiårene, deriblant Prestegårdsjordet, begynner vi altså å få oversikt over en aktiv bruksfase i eldre jernalder, som spenner over flere lokaliteter, og flere perioder.

6. Litteratur

Berglund, B. og Solem, T. 2017: Maktkontinuitet i munningen av Trondheimsfjorden. Arkeologi og vegetasjonshistorie 800 BC – 1200 AD. *Heimen* 2017(3). s. 206-227.

Bukkemoen, G.B. (2016): Cooking and feasting: Changes in food practice in the Iron Age. I Iversen, F. og Petersson, H. (red.) *The Agrarian Life of the North 2000 BC - AD1000*. Cappelen Damm Akademisk, s. 117-131

Grønnesby, G. 1999: Eldre jernalders hus og hall på Hovde i Trøndelag. *Viking* (62), s. 69-80

Gustafson, L. 2005: Om kokegroper i Norge. I Gustafsson, L., Heibreen, T., og Martens, Jes. (red.): *De gåtefulle kokegroper*. *Varia* (58), s. 103-107

Kviseth, A. og Sauvage, R. 2019: *Arkeologisk undersøkelse – Ytre perimetersikring*. Viklem, Ørland kommune, Trøndelag. NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2014-19

Løken, T., Pilø, L. og Hemdorff, O. 1996: *Maskinell flateavdekking og utgraving av forhistoriske jordbruksboplasser – en metodisk innføring*. AmS-Varia 26. Arkeologisk museum i Stavanger.

Mokkelbost, M. og Sauvage, R. 2015: *Arkeologisk utgravning Ørland kirkegård, Ørland kommune*. NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2014-16.

Narmo, L.E. 1996: «Kokekameratene på Leikvin». Kult og kokegroper. *Viking* (59), s. 79-100

Reitan, G. 2009: *Rapport fra arkeologisk utgravning. Bosetningsspor fra yngre bronsealder, eldre- og yngre bronsealder og middelalder, dyrkningsspor fra jernalder, samt produksjonsplass med esser fra eldre jernalder*. *Moi* (Gnr.12/1, 2, 3 og 4), Bygland kommune, Aust-Agder. Kulturhistorisk museum, Oslo

Rullestad, S. 2010: *Utgravningsrapport 2010. Hårberg (gnr. 69/6) Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke. Undersøkelse i tilknytning til reguleringsplan for ny adkomstvei fra Fv. 245 til Hårberg boligfelt i Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune*. Upublisert utgravingsrapport. NTNU Vitenskapsmuseet, topografisk arkiv.

Sauvage, R. og Mokkelbost, M. 2016: Rural Buildings from the Viking and early Medieval period. I Iversen, F. og Peterson, H. (red.): *The Agrarian life of the North 2000 BC – AD 1000. Studies in Rural Settlement and Farming in Norway*. Cappelen Damm Akademisk. s. 275-290.

Solberg, B. 2003: *Jernalderen i Norge – 500 før Kristus til 1030 etter Kristus*. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo

Ystgaard, I. 2015: *Årsrapport 2015. De arkeologiske undersøkelser ved Ørland kampflybase. Vik 70/1, Ørland, Sør-Trøndelag.* NTNU Vitenskapsmuseet Arkeologiske smårapporter. Upublisert.

Ystgaard, I. 2016: *Årsrapport 2016. De arkeologiske undersøkelser ved Ørland kampflybase. Vik 70/1, Ørland, Sør-Trøndelag.* NTNU Vitenskapsmuseet Arkeologiske smårapporter. Upublisert.

Øien, R.I. og Rønne, P. 2008: *Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med utvidelse av Ørland Kirkegård. Viklem, Ørland Prestegård gnr/bnr 68/1, Ørland kommune, Sør-Trøndelag.* NTNU Vitenskapsmuseet, topografisk arkiv

Vedlegg

Vedlegg 1	Fotoliste
Vedlegg 2	Kontekstliste
Vedlegg 3	Katalogtekst T27947
Vedlegg 4	Liste over ^{14}C -prøver
Vedlegg 5	Liste over makroprøver

Vedlegg 1: Fotoliste

Feltfoto Da62697

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_001	Lokalitet før oppstart	Nordøst	11.09.2018	Astrid Kviseth
_002	Lokalitet før oppstart. Ørland kirke kan skimtes bak trærne.	Nord	11.09.2018	Astrid Kviseth
_003	Lokalitet før oppstart	Sørvest	11.09.2018	Astrid Kviseth
_004	Lokalitet før oppstart	Sør	11.09.2018	Astrid Kviseth
_005	Avdekking med maskin	Øst	11.09.2018	Astrid Kviseth
_006	Avdekking med maskin	Nordøst	11.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_007	Planfoto av fremrenset struktur ID 2666	Nordvest	12.09.2018	Astrid Kviseth
_008	Profilfoto ID 360	Sørvest	13.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_009	Profilfoto ID 340	Nordvest	13.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_010	Underveis i graving av ID 2666. 5 cm er fjernet av lag ID 442 og ID 2103	Nordvest	13.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_011	Oversiktsbilde av feltet i begynnelsen av gravingen	Øst	14.09.2018	Astrid Kviseth
_012	Underveis i graving av ID 2666. Ca. 20 cm er fjernet av lag ID 442 og ID 2103	Nordvest	14.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_013	Profilfoto ID 299	Nordøst	17.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_014	Profilfoto ID 318 (til venstre) og ID 2064 (til høyre)	Nordøst	17.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_015	Graving av smiegrop og stolpehull	Sørøst	17.09.2018	Astrid Kviseth
_016	Underveis i graving av ID 2666. Ca. 30 cm er fjernet av lag 442 og ID 2103	Nordvest	17.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_017	Innmåling av strukturer	Sørøst	17.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_018	Profilfoto ID 1908	Sørvest	17.09.2018	Astrid Kviseth
_019	Profilfoto ID 2003	Nordvest	17.09.2018	Astrid Kviseth
_020	Underveis i graving av ID 2666. Ca. 35cm er fjernet av lag ID 442 og ID 2103	Nordvest	17.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_021	Profilfoto ID 1930	Sørvest	17.09.2018	Astrid Kviseth

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_022	Profilfoto ID 1856	Sørvest	17.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_023	Profilfoto ID 1877	Sørvest	18.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_024	Profilfoto ID 1951	Nordvest	18.09.2018	Astrid Kviseth
_025	Profilfoto ID 1700	Nordvest	18.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_026	Profilfoto ID 1713	Nordvest	18.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_027	Profilfoto ID 1967	Sørvest	18.09.2018	Astrid Kviseth
_028	Profilfoto ID 2164, (venstre) og ID 1826 (høyre)	Nord	18.09.2018	Astrid Kviseth
_029	Underveis i graving av ID 2666. Ca. 40 cm fjernet av lag 2103	Nordvest	18.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_030	Underveis i graving av ID 2666. Konsentrasjon av stein begynner å bli synlig	Nordvest	19.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_031	Profilfoto ID 1536	Nordvest	19.09.2018	Astrid Kviseth
_032	Graving av smiegrop	Nordvest	19.09.2018	Astrid Kviseth
_033	Planfoto ID 2218	Nordvest	19.09.2018	Astrid Kviseth
_034	Planfoto ID 2218	Sørøst	19.09.2018	Astrid Kviseth
_035	Profilfoto ID 980	Nordvest	20.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_036	Underveis i graving av ID 2666. Steinkonsentrasjon (ID 2402) er godt synlig	Nordvest	20.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_037	Underveis i graving av ID 2666. Steinkonsentrasjon (ID 2402) er godt synlig.	Sørvest	20.09.2018	Astrid Kviseth
_038	Profilfoto ID 930	Sørøst	20.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_039	Profilfoto ID 921	Sørøst	20.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_040	Profilfoto ID 2342 (venstre), 2363 (midten), og 2383 (høyre)	Sørvest	20.09.2018	Astrid Kviseth
_041	Underveis i graving av ID 2666. Lag ID 2103, foruten steinkonsentrasjon ID 2402, er fjernet	Nordvest	20.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_042	Underveis i graving av ID 2666. Lag ID 2103, foruten steinkonsentrasjon ID 2402, er fjernet	Øst	20.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_043	Innmåling av steinkonsentrasjon (ID 2402)	Sørvest	20.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_044	Profilfoto ID 991	Nordøst	21.09.2018	Krzysztof Kiersnowski

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_045	Profilfoto ID 2427	Sør	21.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_046	Profilfoto ID 2427 (leire i midten) og ID 2441 (omkringliggende stolpehull)	Sør	21.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_047	Underveis i graving av ID 2666. Deler av lag ID 442 og deler av esse ID 3500 gjenstår	Nordvest	21.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_048	Underveis i graving av ID 2666. Deler av lag ID 442 og deler av esse ID 3500 gjenstår	Nord	21.09.2018	Astrid Kviseth
_049	Profilfoto av snitt ID 2463, i grøft ID 2218	Sørøst	21.09.2018	Astrid Kviseth
_050	Profilfoto av snitt ID 2567, i grøft ID 2218	Nordvest	24.09.2018	Astrid Kviseth
_051	Profilfoto ID 1777	Nordøst	24.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_052	Profilfoto ID 1049	Vest	24.09.2018	Astrid Kviseth
_053	Tømming av smiegrop	Nordøst	24.09.2018	Astrid Kviseth
_054	Profilfoto ID 1756	Sørøst	24.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_055	Struktur ID 2666 er tømt	Nordvest	24.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_056	Tømt struktur 2666	Sørvest	24.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_057	Oversiktsbilde av graving på feltet	Sør	24.09.2018	Astrid Kviseth
_058	Profilfoto ID 424	Nordøst	24.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_059	Profilfoto ID 1604. Overlapper med grøft ID 2218 til høyre	Sørøst	25.09.2018	Astrid Kviseth
_060	Profilfoto ID 2472	Sørvest	25.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_061	Profilfoto 1723	Sørvest	25.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_062	Planbilde ID 2613, som har blitt kuttet av dreneringsgrøft	Sørvest	25.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_063	Profilfoto ID 2592	Vest	25.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_064	Utkanten av kokegrop ID 3130 har så vidt blitt synlig	Vest	25.09.2018	Astrid Kviseth
_065	Utkanten av kokegrop ID 3130 har så vidt blitt synlig	Nordvest	25.09.2018	Astrid Kviseth
_066	Profilfoto ID 2650 (stolpehull) og ID 2613 (nedgravning). Kuttet av dreneringsgrøft	Sørvest	25.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_067	Kokegrop ID 3130 blir spadd frem	Nordvest	25.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_068	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. Kullfleck ID 3067 har også begynt å bli synlig	Sør	25.09.2018	Astrid Kviseth

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_069	Profilfoto ID 2637	Sørvest	25.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_070	Profilfoto ID 1577	Øst	27.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_071	Smiegrop tømmes for vann	Sør	27.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_072	Profilfoto ID 803	Vest	27.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_073	Profilfoto ID 550	Sørøst	27.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_074	Profilfoto ID 2014	Sørøst	27.09.2018	Lill-Heidi Teigen
_075	Planfoto av kokegrop ID 3130, underveis i avdekking	Sørvest	27.09.2018	Astrid Kviseth
_076	Fotografering av kokegrop ID 3130	Vest	27.09.2018	Krzysztof Kiersnowski
_077	Arbeidsbilde i haglvær	Sør	28.09.2018	Astrid Kviseth
_078	Graving i haglskur	Sør	28.09.2018	Astrid Kviseth
_079	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, ID 3095, og ID 3007	Vest	28.09.2018	Astrid Kviseth
_080	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, ID 3095, og ID 3007	Nordøst	28.09.2018	Astrid Kviseth
_081	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, ID 3095, og ID 3007	Sørøst	28.09.2018	Astrid Kviseth
_082	Oversiktsbilde av felt underveis i graving. Kokegrop ID 3130 kan sees midt i bildet	Sørvest	28.09.2018	Astrid Kviseth
_083	Oversiktsbilde av felt	Nordøst	28.09.2018	Astrid Kviseth
_084	Graving av kokegrop ID 3130	Vest	01.10.2018	Astrid Kviseth
_085	Prosjektleder og feltleder diskuterer kokegrop ID 3130	Sørøst	01.10.2018	Krzysztof Kiersnowski
_086	Planfoto av leirekonsentrasjon ID 3095	Sørvest	01.10.2018	Astrid Kviseth
_087	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, og ID 3095	Nordøst	01.10.2018	Astrid Kviseth
_088	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, og ID 3095	Nord	01.10.2018	Astrid Kviseth
_089	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, og ID 3095	Sørøst	01.10.2018	Astrid Kviseth

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_090	Underveis i avdekking av kokegrop ID 3130. På bildet er også ID 3067, ID 3148, og ID 3095	Sørvest	01.10.2018	Astrid Kviseth
_091	Graving av leirelag (ID 3095) over kokegrop ID 3130	Vest	01.10.2018	Astrid Kviseth
_092	Profilfoto av profil ID 3122 i leirelaget (ID 3095)	Sørøst	01.10.2018	Krzysztof Kiersnowski
_093	Staur ID 3118 i leirelag ID 3095	Nordøst	01.10.2018	Krzysztof Kiersnowski
_094	Fremrensing av stein i kokegrop ID 3130	Sørvest	02.10.2018	Astrid Kviseth
_095	Planfoto av kokegrop ID 3130 og kullflekk ID 3067	Sørvest	02.10.2018	Astrid Kviseth
_096	Planfoto av kokegrop ID 3130 og kullflekk ID 3067	Nordøst	02.10.2018	Astrid Kviseth
_097	Oversiktsbilde av felt, med graving av kokegrop ID 3130	Sørvest	02.10.2018	Astrid Kviseth
_098	Snitting av kokegrop ID 3130	Sør	02.10.2018	Astrid Kviseth
_099	Planfoto av kokegrop ID 3130 etter snitting	Sørvest	02.10.2018	Astrid Kviseth
_100	Planfoto av kokegrop ID 3130 etter snitting	Nordøst	02.10.2018	Astrid Kviseth
_101	Profilfoto av snitt ID 3160 i kokegrop ID 3130	Sørøst	02.10.2018	Astrid Kviseth
_102	Planfoto av nordlige halvdel av kokegrop ID 3130, etter snitting	Nordvest	02.10.2018	Astrid Kviseth
_103	Profilfoto av snitt ID 3160 i kokegrop ID 3130, da steiner i sidene var fjernet	Sørøst	03.10.2018	Astrid Kviseth
_104	Profilfoto ID 3067	Sør	03.10.2018	Lill-Heidi Teigen
_105	Tømming av kokegrop ID 3130	Nordvest	03.10.2018	Lill-Heidi Teigen
_106	Planfoto etter fjerning av stein i bunnen av ID 3130. Kullkonsentrasjoner spesielt i sørlige halvdel. ID 3067 er snittet	Sørvest	03.10.2018	Astrid Kviseth
_107	Planfoto etter fjerning av stein i bunnen av ID 3130. Kullkonsentrasjoner spesielt i sørlige halvdel. ID 3067 er snittet	Nordøst	03.10.2018	Astrid Kviseth

Da62697	Beskrivelse	Retning	Dato	Fotograf
_108	Planfoto av sørlige halvdel av kokegrop ID 3130, etter tømning av stein. Tydelige kullkonsentrasjoner.	Nordøst	03.10.2018	Astrid Kviseth
_109	Prøvetaking fra kullkonsentrasjon i bunnen av kokegrop ID 3130	Nordøst	03.10.2018	Astrid Kviseth
_110	Oversiktsbilde av vestre del av felt, etter ferdig graving	Sørvest	03.10.2018	Astrid Kviseth
_111	Oversiktsbilde av østre del av felt, av felt etter ferdig graving	Sørøst	03.10.2018	Astrid Kviseth
_112	Oversiktsbilde av vestre del av felt, etter ferdig graving	Sørvest	03.10.2018	Astrid Kviseth
_113	Foto av ildflint ID 3094		13.12.2018	Astrid Kviseth
_114	Foto av fremside av keramikk ID 2187		13.12.2018	Astrid Kviseth
_115	Foto av bakside av keramikk ID 2187		13.12.2018	Astrid Kviseth
_116	Ortofoto av kokegrop ID 3130, dekket av lag ID 3007, 3095, og 3148. Også kullgrop ID 3067.		22.11.2018	Astrid Kviseth
_117	Ortofoto av kokegrop ID 3130 og kullgrop ID 3067		21.11.2018	Astrid Kviseth
_118	Ortofoto av smiegrop ID 2666 underveis i graving. ID 442, 2103 og 2402 er synlig.		20.11.2018	Astrid Kviseth

Fotogrammetri Da62698

Da62698	Beskrivelse	Dato	Fotograf
_001 - _059	Fotogrammetri av smiegrop ID 2666, underveis i graving. Deler av lag ID 442 og esse ID 3500 gjenstår.	21.09.18	Astrid Kviseth

Vedlegg 2: Kontekstliste

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
200	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
266	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
276	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
288	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
299	Stolpehull	Rund i plan. Brungrå siltholdig sand, med innslag av steiner, og noe kull. Avrundet bunn, og buede sider. Noe ulikheter i fyllmassen kan potensielt tyde på to stolpehull, hvor det ene er gravd ned i det andre.	50	47	50
318	Stolpehull	Oval i plan. Overlapper delvis med stolpehull ID 2064 – dette er ikke tydelig i plan, men synlig i profil. Brungrå siltholdig sand, med betydelig andel stein, og noe grus. Avrundet bunn, og buede sider.	58	45	12
340	Stolpehull	Rund i plan. Mørkebrun siltholdig sand, med innslag av grått. Fra midten og nedover i strukturen blir fyllmassen også mer kompakt og leirholdig. Avrundet bunn, og buede sider. Sidene smalner noe inn fra toppen, før de vides ut, og deretter smalner inn igjen mot bunnen.	53	50	52
360	Stolpehull	Rund i plan. Mørkebrun siltholdig sand, med innslag av grått. Også noe leirholdig. Noen større steiner (ca. 10 cm) på den østre siden av stolpehullet. Kan ha blitt brukt for å støtte opp stolpen. Avrundet bunn, med buet venstre side, og rett høyre side.	53	46	42
378	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
397	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
413	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
424	Stolpehull	Rund, men noe utydelig i plan. To lag, hvor det øverste er brungrå siltholdig sand, og inneholder flere steiner. Det	54	42	35

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
		dypeste laget er brungrå siltholdig sand. Avrundet bunn, og buede sider.			
442	Lag tilhørende smiegrop (ID 2666)	Tilnærmet halvmåneformet i plan, hvor det omkranser lag ID 2103. Relativt homogen fyllmasse, men med noe variasjoner nedover i laget. Øverst består laget av brunsort kullholdig og siltholdig sand, med spetter av brun siltholdig sand. Nedover i strukturen går det brunsvarte over i mer gjennomgående brunt. Noe stein i laget, av liten størrelse, men langt mindre enn i lag 2103. Noe kull i laget. Noen mindre biter slagg i laget. Gravd stratigrafisk	286	70	51
492	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
504	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
516	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
533	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
550	Kokegrop	Rund i plan. Grå siltholdig sand med leire ligger over sort, siltholdig sand med kull. Avrundet bunn, med buet venstre side og, ujevn høyre side.	110	109	21
578	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
587	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
598	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
615	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
629	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
648	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
671	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
712	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
724	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
743	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
758	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
770	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
793	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
803	Kokegrop	Noe utydelig form i plan, da deler av strukturen overlapper med struktur ID 829. Mørkebrun siltholdig sand ligger over sort siltholdig sand med kull. Varmepåvirket stein i strukturen. Avrundet bunn, og buede sider. Kokegropen kutter inn i smiegropen (ID 2666).	84	58	25
829	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
881	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
897	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
907	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
921	Stolpehull	Oval i plan. Leirholdig brungrå siltholdig sand iblandet stein og grus. Stein og biter av kull var synlig i overflaten, hvor det også ble funnet biter av keramikk (ID 2187), og en liten bit av brent bein. Avrundet bunn, og buede sider.	76	62	13
930	Stolpehull	Oval i plan. Brungrå siltholdig sand, med noe stein. Avrundet bunn, og buede sider. Bunnen hadde noe utydelig avgrensning	42	36	9
954	Stolpehull	Rund, men noe utydelig i plan. Øverste lag i strukturen, frem til ca. 26 cm dybde, er kompakt brungrå siltholdig sand, med en del stein. Biter av kull ned til ca. 20 cm dybde. Nederste del av strukturen har løsere masser, og den brungrå siltholdige sanden er iblandet brungul sand. Noe utydelig avrundet bunn, og buede sider	54	52	47
980	Stolpehull	Rund i plan. Brungrå siltholdig sand med mye stein, hvorav flere har en størrelse på 10-15 cm. Kan potensielt være skoningsstein. Avrundet bunn, og rette sider.	30	26	26
991	Stolpehull	Rund i plan. Brunsvart siltholdig sand. Avrundet bunn, og buede sider.	20	15	8
1001	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1012	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
1022	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1034	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1049	Kullfleck	Noe ujevn, svakt oval form i plan. Består av kull. Grunn profil med ujevn bunn og ujevne sider.	33	20	3
1068	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1081	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
1263	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1287	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1322	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1338	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1353	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
1371	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1381	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1396	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1414	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1451	Avskrevet	Avskrevet etter undersøkelse. Mulig moderne forstyrrelse	-	-	-
1470	Avskrevet	Avskrevet etter undersøkelse. Mulig moderne forstyrrelse	-	-	-
1491	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1505	Kullfleck	Rund i plan. Ble snittet for uttak av kullprøve, men ikke videre dokumentert.	56	56	-
1521	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1536	Nedgravning	Rund i plan. Mørkebrun siltholdig grov sand, med mye grus. Også en del stein i fyllmassen. Avrundet bunn, og buede sider. Ingen funn. Mulig moderne nedgravning.	270	250	21
1566	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1577	Stolpehull	Rund i plan. Mørkegrå siltholdig sand, iblandet grus. Avrundet bunn, med buet venstre side, og skrå høyre side.	86	70	40
1594	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
1604	Nedgravning	Relativt rund i plan, men overlapper delvis med grøft ID 2218. Det var ikke mulig å se noe skille mellom de to strukturene, og hvilken som eventuelt kuttet den andre. Mesteparten av strukturen består av grå leirholdig sand, mens det mot bunnen går mer over i mørk gråbrun sand. Ikke noe klart og tydelig lagskille, mer en glidende overgang. Noen steiner i strukturen. Funn av skjell mot bunnen av strukturen. Avrundet bunn, med buet venstre side, og høyre side som overlapper med ID 2218.	110	91	38
1623	Avskrevet	Avskrevet etter undersøkelse	-	-	-
1639	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1649	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1658	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1670	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
1690	Avskrevet	Avskrevet etter undersøkelse	28	16	-
1700	Stolpehull	Ujevn i plan. Mørkebrun siltholdig sand. Avrundet bunn, og buede sider.	32	30	8
1713	Stolpehull	Rund i plan. Mørkebrun siltholdig sand. Avrundet bunn, med buede sider.	14	15	11
1723	Nedgravning	Oval i plan. Mørkebrun siltholdig sand. Ujevn bunn, med buede sider.	113	102	6
1744	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1756	Stolpehull	Oval i plan. Brungrå siltholdig sand. Avrundet bunn, med buede sider.	70	46	10
1777	Stolpehull	Rund i plan. Kompakt brungrå siltholdig sand med mange små steiner (3-7 cm). Avrundet bunn, og buede sider.	68	47	9
1795	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1803	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1814	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
1826	Stolpehull	Oval i plan, men overlapper delvis med struktur ID 2164, slik at fullstendig avgrensning ikke er synlig. Mørkebrun siltholdig sand. Relativt flat bunn. Venstre side overlapper med struktur ID 2164, og har dermed ikke noen synlig avgrensning. Rett høyre side.	26	34	6
1842	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
1856	Stolpehull	Oval i plan. Lysegrå siltholdig sand med en betydelig andel leire og stein i topplaget. Andelen leire minker nedover i strukturen, og går over i brungrå siltholdig sand. Mye stein (5-10 cm) gjennom hele stolpehullet. Noe kull. En bit slagg ble funnet i topplaget. Avrundet bunn, med buede sider.	48	36	16
1877	Stolpehull	Oval i plan. Topplag er brungrå siltholdig sand med noe leire. Resten av stolpehullet utgjøres av brungrå siltholdig sand. Mye stein ned til ca. 10 cm dybde. Avrundet bunn, med buet venstre side. Høyre side vider betraktelig ut i toppen, og kan potensielt utgjøre et lite stolpehull på siden. Resterende del av siden er buet.	69	43	49
1895	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
1908	Stolpehull	Rund i plan. Gråbrun siltholdig grov sand, med en del grus. Noen steiner i strukturen. Relativt flat bunn, og buede sider.	55	52	7
1930	Stolpehull	Oval i plan. Gråbrun siltholdig grov sand, med noe grus. Noe stein i strukturen. Avrundet bunn, med buet venstre side, mens høyre har en noe mer ujevn bue.	65	51	9
1951	Stolpehull	Oval i plan. Hovedsakelig mørkebrun siltholdig sand, men deler av strukturen har en litt lysere brun farge. Noe stein i strukturen. Også biter av kull. Avrundet bunn, og buede sider	37	28	9

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
1967	Stolpehull	Rund i plan. Mørkebrun siltholdig sand. Avrundet bunn, og buede sider.	27	26	4
1980	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2003	Stolpehull	Rund i plan. Gråbrun siltholdig grov sand. Noe stein. Avrundet bunn, og buede sider.	21	20	9
2014	Kokegrop	Oval i plan. Ble snittet for uttak av kullprøve, men foruten foto ble den ikke videre dokumentert.	100	68	-
2046	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2058	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2064	Stolpehull	Oval i plan. Overlapper delvis med struktur ID 318. Brungrå siltholdig sand med en stor mengde stein (ca. 5 cm) og grus. Avrundet bunn, og buede sider.	55	45	11
2103	Lag tilhørende smiegrop (ID 2666)	Oval i plan, omkranset av lag ID 442. Ulike typer fyllmasser, som varierte noe ned gjennom strukturen. I toppen bestod laget av brungrå siltholdig sand. Gradvis ble den brungrå siltholdige sanden mer kompakt, og gikk over til en grå farge. Gjennom gravingen ble denne grå fyllmassen gradvis mindre i utbredelse, frem til det ble utgjort av en sirkulær form på ca. en meter i diameter, som også hadde en konsentrasjon av leire. På dette tidspunktet begynte det også å bli synlig en sort oval form under den grå massen, bestående av kullholdig og siltholdig sand. Ved 30 cm dybde var den grå fyllmassen borte, og den svarte ovale formen stod tydeligere frem. I dette sorte siltholdige sandlaget var det større mengder kull, og det dukket også opp en del stein. Dette var gjennomgående gjennom hele det sorte laget, men ved ca. 45 cm dybde var mengden såpass betydelig at det ble målt inn som en egen steinkonsentrasjon (ID 2402).	200	135	51

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
		Det var stein helt ned til bunnen, men i mer sporadisk grad enn konsentrasjonen i ID 2402. Funn av jern, slagg, og brent bein. Gravd stratigrafisk.			
2164	Stolpehull	Rund i plan, men overlapper delvis med struktur ID 1826. Mørkebrun siltholdig sand. Avrundet bunn. Venstre side er buet, mens høyre overlapper med struktur ID 1826, og har dermed ikke noen synlig avgrensning.	16	16	8
2175	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2188	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2203	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2218	Grøft	Avlang i plan. Øverste del av strukturen, ca. 15 cm, består av gråbrun siltholdig sand. Bunnen, fra ca. 15 cm til 23 cm dybde, består av mørkebrun grov sand. Det er ikke noe klart lagskille mellom disse, men heller en gradvis overgang. Noe stein i strukturen. Et par funn av jern. Det var flere strukturer som helt eller delvis overlappet med grøften - ID 2342, 2363 og 2383 (mulige stolpehull), ID 1049 (kullflekk), og ID 1604 (nedgravning). Profilen til snitt ID 2563 hadde avrundet bunn, skrå venstre side, og svakt buet høyre side. Profilen til snitt ID 2467 har avrundet bunn, rett venstre side, og buet høyre side.	880	76	23
2342	Stolpehull	Oval i plan, men overlapper delvis med struktur ID 2363. Grå leirholdig sand, med noe grus. avrundet bunn, og buede sider.	53	70	9
2363	Stolpehull	Oval i plan, men overlapper delvis med struktur ID 2383 og ID 2342. Grå leirholdig sand, med noe grus. Også noe stein i strukturen. Relativt flat bunn, og en buet høyre side. Venstre side er dekket av en stein.	72	58	7

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
2383	Stolpehull	Rund, men overlapper delvis med struktur ID 2363. Grå leirholdig sand, med noe grus. Funn av jerngjenstand. Avrundet bunn, og buede sider.	55	54	7
2402	Lag tilhørende smiegrop (ID 2666)	Ujevnt, men tilnærmet rektangulært område med stein i lag ID 2103. Stein av noe varierende størrelse.	108	105	-
2427	Stolpehull	Rektangulær i plan. Kompakt kjerne av lysegrå leire, omgitt av et større stolpehull av brungrå siltholdig sand (ID 2441). Biter av kull, iblandet leire, mot bunnen. Avrundet bunn, og buede sider.	25	20	14
2441	Stolpehull	Rund i plan. Brungrå siltholdig sand, som omkranser en leirekjerne (ID 2427). Avrundet bunn, med buede sider.	51	41	22
2472	Stolpehull	Oval og noe utydelig i plan. Tre lag – et med brungrå siltholdig sand, et mer kompakt brungrå leirholdig lag, og et er brungrå siltholdig sand iblandet brungul sand. Flat bunn, og buede sider.	49	36	31
2592	Stolpehull	Oval i plan. Mørkegrå siltholdig sand, iblandet leire. Avrundet bunn, og buede sider.	79	51	43
2613	Nedgravning	Rektangulær med avrundede hjørner i plan. Kuttet gjennom på midten av moderne dreneringsgrøft. Brungrå siltholdig sand, med noe stein. Av det som er synlig av profilen, ser det ut til å være avrundet bunn, og buede sider.	134	75	18
2637	Stolpehull	Rund i plan. Brungrå siltholdig sand. Avrundet bunn, og buede sider.	35	35	28
2650	Stolpehull	Rund i plan, men noe utydelig, da den overlapper med nedgravning ID 2613. Brungrå siltholdig sand, med noe stein. Noen få biter kull i fyllmassen. Stolpehullet går dypere enn ID 2613, men det er vanskelig å se noen forskjeller i fyllmasse	40	40	38

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
		mellom dem i profil. Avrundet bunn, og rette sider.			
2666	Smiegrop	Rektangulær med avrundede hjørner i plan. Smiegropen består av to ulike lag (ID 442 og ID 2103), med ulike typer fyllmasser, også innad i lagene. I tillegg kommer også to strukturer, i form av en esse (ID 3500) og en steinkonsentrasjon (ID 2402. Det ble gjort funn av jern (ID 596 og ID 597), slagg (ID 2462, ID 2146, og to biter i lag ID 442 som ikke ble innmålt), og brent bein (ID 1104)	286	190	51
2780	Stolpehull	Oval i plan. Overlapper delvis med struktur ID 1856. Mørkebrun siltholdig sand. Avrundet bunn, med buede sider.	49	39	18
2801	Grøft	Avlang i plan. Strekker seg inn i del av feltet som ikke ble avdekket, og ble dermed ikke fullstendig avgrenset. Mørkebrun siltholdig sand med småstein. Snittet for prøveuttak, men foruten foto ble den ikke videre dokumentert.	-	51	30
2824	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2834	Uidentifisert	Ikke undersøkt	-	-	-
2977	Kokegrop	Ikke undersøkt	-	-	-
3007	Lag i tilknytning til kokegrop ID 3130	Ujevn i plan. Størrelsen varierer dermed også noe, men største utstrekning er ca. 295 cm lengde, og 190 cm bredde. Lysegrå leire og grus, med noen mindre steiner i. Laget strakk seg delvis over kokegropen ID 3130	295	190	5
3067	Kullfleck	Rund med en liten utstikker i plan. Sort kullholdig og siltholdig sand. Noe varmepåvirket stein. Flat bunn, med buet venstre side, og skrå høyre side. Tolkes som kullfleck, og ikke kokegrop, grunnet mindre andel varmepåvirket stein. Ser ut til å kutte struktur 3130.	78	57	9

ID	Kontekst	Beskrivelse	Lengde i cm	Bredde i cm	Dybde i cm
3095	Lag i tilknytning til kokegrop ID 3130	Ujevn, men tilnærmet rektangulær i plan. Lå delvis over sørvestre ende av kokegropen ID 3130. Lysegrå kompakt leire. Under leiren var brungrå siltholdig sand med grus, som lignet på massen i ID 3148. Et staurliknende stykke tre var bevart i leirlaget (ID 3118). Laget var tykkest på midten, opp til 12 cm dybde. Grunnere på sidene. Fra midten var det en gradvis helning mot vest.	160	113	20
3118	Staur i leirelag (ID 3095)	Avrundet firkant i plan. Ubrent trestykke. Toppen gikk litt over leirlaget (ID 3095), mens resten av staturen gikk ned gjennom leirlaget, og ned i den underliggende grusen.	4	4	34
3130	Kokegrop	Tilnærmet rektangulær med avrundede hjørner. Midten av strukturen var nedsunket sammenlignet med sidene. Kullflekk ID 3067 ligger like sørøst for kokegropen. Sørvestre side av kokegropen lå delvis under leirelag ID 3095. Steiner av ulik størrelse (15-30 cm). Mellom steinene var det et lag av brunrød grusholdig sand (ID 3148), og brungrå grus- og siltholdig sand. Kullkonsentrasjoner i sidene og bunnen av gropen. Den eneste delen uten dette kullaget i bunn var midt i den nordre halvdelen av gropen, hvor steinene lå direkte på den brungule sanden.	270	170	35
3148	Lag i tilknytning til kokegrop ID 3130	Rektangulær med avrundede hjørner. Brunrød grusholdig sand med en del små steiner (opp til 4 cm). Fyller opp mellomrommet mellom steinene i kokegrop ID 3130, og delvis også over steinene. Varierte i dybde fra ca. 20 cm i midten, til 5 cm på sidene.	270	170	20
3500	Esse i tilknytning til smiegrop ID 2666	Tilnærmet sirkulær i plan. Består av 8-10 steiner som utgjør bunnen av en esse. Disse steinene er noe større enn dem som utgjør konsentrasjonen i ID 2402.	42	35	-

Vedlegg 3: Katalogtekst T27947

T27947/1-20

Boplassfunn fra romertid/folkevandringstid fra PRESTEGÅRDSJORDET, av ØRLANDETS PRESTEGAARD (68/306), ØRLAND K., TRØNDELAG.

1) **Leirkar** (asbestkeramikk) av keramikk. Gjenstandsdel: Bukskår. Antall fragmenter: 3 Tre bukskår av leirkar, trolig fra samme gjenstand. Asbestmagret grått gods. Bevart glatt innside, og ujevn utside. Ikke mulig å fastslå hvilken del av leirkaret skårene stammer fra. Stl: 4 cm. Stb: 3,3 cm. Stt: 0,6 cm. Vekt: 14,9 gram. *Fnr:* 2187.

Mål: Største skår: Stl: 4 cm. Stb: 3,3 cm. Stt: 0,6 cm. Mellomste skår: Stl: 2,9 cm. Stb: 2,3 cm. Stt: 0,4 cm. Minste skår: Stl: 1 cm. Stb: 0,6 cm. Stt: 0,1 cm. *Vekt:* 14,9 gram.

Strukturnr: 921 Funnet ved opprensning av stolpehull ID 921.

2) **Ildslagningsstein** (ildflint) av flint.

Ildslagningsstein av grå flint. Tydelig slagbule på baksiden, og avspaltninger på fremsiden. Stl: 4,4 cm. Stb: 3,7 cm. Stt: 1,4 cm.

Fnr: 3094.

Mål: Stl: 4,4 cm. Stb: 3,7 cm. Stt: 1,4 cm. *Vekt:* 29,8 gram.

Strukturnr: 3007 Funnet ved fjerning av lag ID 3007 - et grusholdig lag delvis overliggende rektangulær kokegrop ID 3130. Ildflinten ble funnet 1,2 m sørvest for kokegropen.

3) **Nagle** av jern.

Del av jernnagle. Korrodert, og dermed identifisert ved røntgen. Trolig hode av naglen. Form som et parallelogram, med en utstikkende klump midt på over- og underside. Stl: 2 cm. Stb: 1,3 cm. Stt: 1,2 cm.

Fnr: 596.

Mål: Stl: 2,0 cm. Stb: 1,3 cm. Stt: 1,2 cm. *Vekt:* 4,7 gram.

Strukturnr: 2103 Funnet i gjenfyllingslag ID 2103, i smiegrop ID 2666.

4) **Nagle** av jern.

Korrodert gjenstand av jern. Ble ved røntgen identifisert som sannsynlig del av nagle. Trolig hode, med øverste del av naglespiss. Stl: 2,2 cm. Stb: 1,2 cm.

Stt: 1 cm.

Fnr: 2333.

Mål: Stl: 2,0 cm. Stb: 1,2 cm. Stt: 1,0 cm. *Vekt:* 2,5 gram.

Strukturnr: 2383 Funnet i stolpehull ID 2383, som kutter grøft ID 2218.

5) **Slagg** av slagg.

Slaggklump. Stl: 3 cm. Stb: 2 cm. Sth: 1,7 cm. Vekt 16,7 gram.

Fnr: 2462.

Mål: Stl: 3,0 cm. Stb: 2,0 cm. Stt: 1,7 cm. *Vekt:* 16,7 gram.

Strukturnr: 442 Funnet i lag ID 442, i smiegrop ID 2666.

6) **Slagg** av slagg. Antall: 2. Antall fragmenter: 4

To slaggklumper. To biter løsnet fra den største slaggklumpen - er nå i tre biter.

De tre bitene veier til sammen 123,7 gram. Opprinnelig mål: Stl: 8,3 cm. Stb: 4

cm. Stt: 4 cm. Stein på 2,7 cm x 1,2 cm, omkranset av slagg, ble synlig i

bruddflaten. Bobleformede fordypninger i slaggklumpen. Den minste klumpen er

iblandet sand og grus. Stl: 3,2 cm. Stb: 2,5 cm. Stt: 1,5 cm. Vekt 12,5 gram.

Mål: Største slaggklump: Stl: 8,3 cm. Stb: 4 cm. Stt: 4 cm. Minste slaggklump:

Stl: 3,2 cm. Stb: 2,5 cm. Stt: 1,5 cm. *Vekt:* 12,5 gram.

Strukturnr: 442 Slagg funnet i overgangen mellom lag ID 442 og ID 2103, i smiegrop ID 2666.

7) **Slagg** av slagg.

Slaggklump. Stl: 5 cm. Stb: 4,9 cm. Stt: 2,6 cm. Vekt: 121,3 gram

Fnr: 2146.

Mål: Stl: 5,0 cm. Stb: 4,9 cm. Stt: 2,6 cm. *Vekt:* 121,3 gram.

Strukturnr: 2103 Funnet i lag ID 2103, i smiegrop ID 2666.

8) **Slagg** av slagg.

Slaggklump. Et av hjørnene har en mørkegrå glatt overflate, mens resten av

slagget har brun og oransjeaktig, ujevn overflate. Stl: 2,4 cm. Stb: 1,7 cm. Stt:

1,5 cm. Vekt 10,6 gram.

Mål: Stl: 2,4 cm. Stb: 1,7 cm. Stt: 1,5 cm. *Vekt:* 10,6 gram.

Strukturnr: 1856 Funnet i toppen av stolpehull ID 1856.

9) **Osteologisk materiale** (brent osteologisk) av bein.

21 små fragmenter av brent bein. Stl: 1,8 cm. Stb: 0,9 cm. Stt: 0,3 cm. Vekt: 1,9 gram.

Fnr: 1104.

Mål: Stl: 1,8 cm. Stb: 0,9 cm. Stt: 0,3 cm. *Vekt:* 1,9 gram.

Strukturnr: 2103 Funnet i gjenfyllingslag ID 2103, i smiegrop ID 2666.

10) **Osteologisk materiale** (brent osteologisk) av bein. Antall fragmenter: 2

To små fragmenter av brent bein. Stl: 0,4 cm. Stb: 0,3 cm. Stt: 0,1 cm. Vekt: 0,1 gram.

Mål: Stl: 0,4 cm. Stb: 0,3 cm. Stt: 0,1 cm. *Vekt:* 0,1 gram.

Strukturnr: 921 Funnet i stolpehull ID 921.

11) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Vedartsbestemt til furu. Lab.ref. TRa-13884. *Fnr:* 2461. *Vekt:* 2,0 gram.

Datering: BP 1820 +/- 10 (TRa-13884)

Strukturnr: 442 Lag i smiegrop ID 2666

12) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Vedartsbestemt til furu. Lab..ref. TRa-13885. *Fnr:* 2422. *Vekt:* 0,4 gram.

Datering: BP 1895 +/- 15 (TRa-13885)

Strukturnr: 2103 Lag i smiegrop ID 2666

13) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Vedartsbestemt til furu. Lab.ref. TRa-13886. *Fnr:* 2895. *Vekt:* 4,5 gram.

Datering: BP 1615 +/- 10 (TRa-13886)

Strukturnr: 803 Kokegrop

14) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.

Vedartsbestemt til bjørk. Lab.ref. TRa-13887.

Fnr: 2903. *Vekt:* 0,06 gram.

Datering: BP 1660 +/- 15 (TRa-13887)

Strukturnr: 2218 Grøft

15) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
Vedartsbestemt til furu. Lab.ref. TRa-13888. *Fnr:* 2897. *Vekt:* 0,07 gram.
Datering: BP 1810 +/- 15 (TRa-13888)
Strukturnr: 2342 Stolpehull

16) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
Vedartsbestemt til furu. Lab.ref. TRa-13889. *Fnr:* 3274. *Vekt:* 6,11 gram.
Datering: BP 1890 +/- 15 (TRa-13889)
Strukturnr: 3130 Kokegrop

17) **Prøve** (treprøve) av tre.
Bit av mulig staur, vedartsbestemt til gran/lerk. Lab.ref. TRa-13890.
Fnr: 3129. *Vekt:* 5,28 gram.
Datering: BP 85 +/- 15 (TRa-13890)
Strukturnr: 3118 Staurliknende trestykke stående i leirekonsentrasjon i tilknytning til kokegrop ID 3130

18) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
Vedartsbestemt til furu. Lab.ref. TRa-13891. *Fnr:* 3269. *Vekt:* 0,72 gram.
Datering: BP 1705 +/- 15 (TRa-13891)
Strukturnr: 3067 Kullfleck i tilknytning til kokegrop ID 3130

19) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
Vedartsbestemt til bjørk. Lab..ref. TRa-13892. *Fnr:* 2896. *Vekt:* 0,94 gram.
Datering: BP 1640 +/- 15 (TRa-13892)
Strukturnr: 550 Kokegrop

20) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
Vedartsbestemt til hassel og bjørk. Lab.ref. TRa-13893.
Fnr: 2875. *Vekt:* 0,75 gram.
Datering: BP 1635 +/- 15 (TRa-13893)
Strukturnr: 2014 Kokegrop

Funnomstendighet: I forbindelse med fornyelse av en vannledning mellom Brekstad og Grande i Ørland kommune, gjennomførte NTNU Vitenskapsmuseet

høsten 2018 en arkeologisk undersøkelse på Prestegårdsjordet (Askeladden ID 240799), tilhørende gården Viklem (gnr. 68/306). Undersøkelsen ble foretatt ved maskinell flateavdekking, og totalt 713 kvadratmeter ble avdekket. Det ble påvist 132 anleggsspor, hvorav 61 ble undersøkt. Anleggssporene var i hovedsak konsentrert i vestre halvdel av feltet, og ble utgjort av stolpehull, kokegroper, kullflekker, nedgravninger, grøfter, en smiegrop, og strukturer som ikke ble nærmere undersøkt. Det ble ikke identifisert hus innenfor utgravningsområdet. Ti kullprøver ble datert – én var moderne, syv viser bruk i romertid, mens dateringer av to kokegroper også strekker seg inn i folkevandringstid. Det ble gjort til sammen tretten funn, hvor seks kan relateres til smiegropen - disse ble utgjort av slagg, en jernnagle, brent bein, og en uidentifiserbar jerngjenstand. I stolpehull ble det funnet skår av asbestmagret keramikk, en jernnagle, slagg, og brent bein. I et lag tilknyttet en rektangulær kokegrop, ble det funnet et stykke ildflint. Det ble også funnet to uidentifiserbare jerngjenstander i en grøft – i likhet med den uidentifiserbare gjenstanden fra smiegropen, ble disse kassert.

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7062594,261, Ø: 532219,497.

LokalitetsID: 240788.

Innberetning/litteratur: Astrid Kviseth og Raymond Sauvage, 01.01.2019, Arkeologisk undersøkelse - Prestegårdsjordet. Viklem, Ørland kommune, Trøndelag.

Funnet av: Astrid Kviseth.

Funnår: 2018.

Katalogisert av: Astrid Kviseth

Vedlegg 4: ¹⁴C-prøver

Prøvenr.	Kontekst	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
723	2103 Lag	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
2145	2103 Lag	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
2421	2103 Lag	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
2422	2103 Lag	TRa- 13885	Trekull av furu (Pinus)	1895 ± 15	85 – 125 AD	70 – 132 AD
2461	442 Lag	TRa- 13884	Trekull av furu (Pinus)	1810 ± 10	143 – 233 AD	137 – 236 AD
2875	2014 Kokegrop	TRa- 13893	Trekull av hassel/bjørk (Corylus/ Betula)	1635 ± 15	398 – 420 AD	382 – 526 AD
2876	2650 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2879	299 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2880	2592 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2883	340 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2884	424 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2887	360 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2888	1856 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2891	921 Stolpehull	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
2892	2427 Stolpehull	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
2895	803 Kokegrop	TRa- 13886	Trekull av furu (Pinus)	1615 ± 10	405 – 503 AD	398 – 531 AD
2896	550 Kokegrop	TRa- 13892	Trekull av bjørk (Betula)	1640 ± 15	395 – 419 AD	355 – 429 AD
2897	2342 Stolpehull	TRa- 13888	Trekull av furu (Pinus)	1810 ± 15	145 – 241 AD	135 – 244 AD
2900	1604 Nedgravning	Ikke kull Kassert	-	-	-	-

Prøvenr.	Kontekst	Lab ID.	Datert materiale	Datert BP	Kalibrert alder 1 sigma	Kalibrert alder 2 sigma
2901	1877	Ubenyttet	-	-	-	-

	Stolpehull	Kassert				
2903	2218 Grøft	TRa- 13887	Trekull av bjørk (betula)	1660 ± 15	382 – 414 AD	344 – 419 AD
2906	1577 Stolpehull	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
2907	1505 Kullfleck	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
3001	954 Stolpehull	Ikke kull Kassert t	-	-	-	-
3066	2801 Grøft	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
3129	3095 Lag	TRa- 13890	Tre av gran/lerk (Picea/Larix)	85 ± 15	1700 – 1915 AD	1695 – 1919 AD
3159	3148 Lag	Ikke kull Kassert	-	-	-	-
3224	3130 Kokegrop	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
3267	3130 Kokegrop	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
3268	3130 Kokegrop	Ubenyttet Kassert	-	-	-	-
3269	3067 Kullfleck	TRa- 13891	Trekull av furu (Pinus)	1705 ± 15	334 – 383 AD	259 – 392 AD
3274	3130 Kokegrop	TRa- 13889	Trekull av furu (pinus)	1890 ÷ 15	85 – 127 AD	65 – 204 AD

Vedlegg 5: Makroprøver

Prøvenr.	Kontekst	Status januar 2019
----------	----------	--------------------

1854	2103 Lag	Ubenyttet Kassert
2217	2103 Lag	Sendt til analyse
2460	442 Lag	Sendt til analyse
2877	2650 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2878	299 Stolpehull	Sendt til analyse
2881	2592 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2882	340 Stolpehull	Sendt til analyse
2885	424 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2886	360 Stolpehull	Sendt til analyse
2889	1856 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2890	921 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2893	2427 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2894	803 Kokegrop	Ubenyttet Kassert
2898	2342 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2899	1604 Nedgravning	Sendt til analyse
2902	1877 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
2904	2218 Grøft	Sendt til analyse
2905	1577 Stolpehull	Ubenyttet Kassert
3002	954 Stolpehull	Sendt til analyse
3147	3095 Lag	Sendt til analyse
3158	3148 Lag	Sendt til analyse

NTNU Vitenskapsmuseet er en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

NTNU Vitenskapsmuseet skal utvikle og formidle kunnskap om natur, kultur og vitenskap. Museet skal sikre og forvalte de vitenskapelige samlingene og aktivisere dem gjennom forskning, formidling og undervisning.

Seksjon for arkeologi og kulturhistorie har forvaltningsansvar for automatisk fredete kulturminner og skipsfunn i Nordmøre, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, nordlige Romsdal og Nordland til og med Rana. Seksjonen foretar arkeologiske undersøkelser på kulturminner over og under vann, i henhold til kulturminneloven.

ISBN 978-82-8322-178-7

ISSN 2387-3965

© NTNU Vitenskapsmuseet
Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet